

บทที่ 3

ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในวรรณกรรม ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง

วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร วรรณกรรมก็เปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย และโดยทั่วไปแล้ว สังคมมักจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม สังคมมีส่วนกระตุ้นหรือบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้วรรณกรรมเป็นไปในทิศทางที่สังคมกำหนด ลักษณะของวรรณกรรม แนวโน้มของวรรณกรรม ตลอดจนคุณค่า หรือ ความสำเร็จของวรรณกรรม ก็ด้วยอิทธิพลของสังคมที่แฝงเร้นอยู่ทั้งนั้น วรรณกรรมสามารถสะท้อนภาพสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิต พิธีกรรมต่าง ๆ ภาษา ศิลปะ วรรณกรรม อาหาร ศาสนา ทักษะคติ ความเชื่อ รวมถึงการเมืองและเศรษฐกิจด้วย

ในการวิเคราะห์วรรณกรรมของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ผู้วิจัยพบว่า ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง เสนอภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้อย่างโดดเด่น ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ครอบครัวและเครือญาติ
 - 3.1.1 โครงสร้างและลักษณะครอบครัว
 - 3.1.2 การแต่งงาน
 - 3.1.3 การอบรมและสั่งสอนลูกหลาน
- 3.2 วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง
 - 3.2.1 คุณธรรม
 - 3.2.2 ระบบความเชื่อ
 - 3.2.3 อาหารการกิน
 - 3.2.4 ประเพณีและพิธีกรรม
- 3.3 สังคมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง
 - 3.3.1 การประกอบอาชีพ
 - 3.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งกับคนในสังคม
 - 3.3.3 สถานะของผู้หญิงในสังคม

3.1 ครอบครัวและเครือญาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2546 : 220) ได้กำหนดว่า ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและหมายรวมถึงลูกหลานด้วย จึงเห็นได้ว่า สังคมเป็นกลุ่มรวมคนในครอบครัว ครอบครัวมีความสำคัญมากต่อสังคม ซึ่งครอบครัวต้องประกอบด้วยสามีและภรรยา และครอบครัวจะขยายขนาดโดยการเกิดของลูกหลาน ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ลักษณะของแต่ละครอบครัวจึงสะท้อนลักษณะของสังคมได้ ดังเช่น ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่สะท้อนลักษณะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกว้างตั้งด้วย

3.1.1 โครงสร้างและลักษณะครอบครัว

คนจีนกว้างตั้งมีครอบครัวใหญ่ เพราะมีความเชื่อว่าคนจำนวนมากจะได้อยู่ร่วมกัน ทำมาหากิน ทำทุกสิ่งทุกอย่างก็มีความสำเร็จ และลูกหลานในครอบครัวอยู่กินด้วยกัน แม้ว่าจะมีความสุขหรือความทุกข์ ร่ำรวยหรือยากจน ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกว้างตั้งมีโครงสร้างและลักษณะครอบครัวเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนด้านการสร้างครอบครัวขนาดใหญ่ไว้อย่างโดดเด่นชัดเจน

3.1.1.1 ครอบครัวขนาดใหญ่

จากการศึกษาวรรณกรรมของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง พบว่า ส่วนสารคดีไม่ปรากฏว่ากล่าวถึงลักษณะของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างตั้ง ดังนั้น นวนิยายเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกว้างตั้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง สะท้อนภาพลักษณะและโครงสร้างของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกว้างตั้งได้อย่างชัดเจน

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงครอบครัวของหมู่หมุยมีสมาชิกสามสิบกว่าคนมีย่าสองคน ย่าใหญ่เป็นพี่สาวของย่าแท้ ๆ ครอบครัวของหมู่หมุยเป็นครอบครัวที่อยู่รวมทั้งสี่รุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนแปลกมากสำหรับยุคสมัยนี้ หรือบางทีฉันอาจจะคิดมากไปเองตามประสาสาว โสคก็เป็นได้ ที่ว่าแปลกเพราะในขณะที่เพื่อน ๆ ไม่น้อยรวมถึงอาจารย์วัฒนชัย ได้แยกตัวออกไปเป็นครอบครัวเดียวกันหมดแล้ว ฉันยังอยู่ในบ้านหลังใหญ่ของเราที่อยู่รวมกันสี่รุ่น มีสมาชิกสามสิบกว่าคนที่แปลกกว่านั้นคือฉันมีย่าสองคน ฉันพูดภาษาจีนกว้างตั้งได้พอ ๆ กับพูดไทย และฉันเป็นสาวโสคคนที่สองในบ้านหลังใหญ่นี้

(รอยวสันต์. 2551 : 66)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า เพื่อนคนอื่นของหมู่หมุยจะแยกตัวออกไปจากบ้านกลายเป็นครอบครัวเดียวกันหมด แต่หมู่หมุยยังอยู่กับครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกสามสิบกว่าคน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมมีครอบครัวขนาดใหญ่ เพื่อดูแลสมาชิกครอบครัวได้สะดวกสบาย และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงเรื่องราวของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง คุณสมชั้น ชนวนิชย์ หรือ ใจ ชายหนุ่มที่เติบโตมาในตระกูลชาวจีนกวางตุ้งซึ่งทำธุรกิจพันล้าน ครอบครัวของใจเป็นครอบครัวใหญ่ สมาชิกในครอบครัวอยู่รวมกันเพื่อรักษากิจการของครอบครัวอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปกติบ้านผมก็ยุ่งเหยิงด้วยงานราษฎร์งานหลวงทุกวันอยู่แล้ว เพราะคนในตระกูลเราเบ็ดเสร็จหมดว่าเกือบร้อยนะ คุณคงไม่เชื่อซีครับ แต่ผมยืนยันว่าไม่ได้พูดกันเล่น ๆ ท่านประธานมีภรรยาสองคนครับ คือคุณแม่ใหญ่กับคุณแม่ผมและอื่น ๆ อีกมากที่ไม่เป็นทางการ คือไม่ได้เอาเข้าบ้านมาอยู่ร่วมกับครอบครัวดีแต่ว่าคุณนายแสงเพชรคุณแม่ผมเขามีลูกคนเดียวคือผม และเอ๋อ ผมก็ยังโสดเลยยังไม่ทันได้เพิ่มประชากรให้แก่ตระกูลของเรา ส่วนคุณแม่ใหญ่ท่านมีลูกเก้าคน เก้าคนจริง ๆ

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 3-4)

จากตัวอย่างจะให้เห็น ครอบครัวคุณสมชั้น ชนวนิชย์ เป็นครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งอย่างเด่นชัดกล่าวคือ นิยมมีภรรยาหลายคน มีลูกหลานจำนวนมากเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ เป็นภาพจริงที่มาจากสังคมคนจีนในยุคสมัยเก่า เพราะมีความเชื่อว่ามีลูกหลานจำนวนมากจะช่วยให้ตระกูลสืบขยายต่อ ๆ ไปได้

จากวิเคราะห์ตัวอย่างสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมมีภรรยาหลายคน มีลูกหลานจำนวนมาก นิยมมีครอบครัวขนาดใหญ่ เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเชื่อว่าครอบครัวขนาดใหญ่สามารถดูแลสมาชิกครอบครัวได้ดี และการมีลูกหลานจำนวนมากจะช่วยสืบต่อวงศ์ตระกูล ๆ ไปได้

3.1.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสะไภ้

คนจีนมีคำพูดว่า “เป็นโสดหนึ่งวันแสนสุขสบาย ไปเป็นสะไภ้เขาแม้วันเดียวก็ไม่มีความสุข” (单身幸福 媳妇痛苦) ด้วยประโยคนี้จะเห็นได้ว่า ชีวิตที่เป็นสะไภ้มีแต่ความทุกข์ แต่เพราะคำสอนและความเชื่อที่ติดต่อกันมายาวนานของจีน ทุกบ้านทุกเรือนต้องหา

สะใภ้เอาไว้ สืบตระกูล และลูกชายที่ไม่มีภรรยาถือว่ากำลังสร้างบาปกรรมให้พ่อแม่ ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสะใภ้มีดังตัวอย่าง

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงในครอบครัวแข็งและเก่ง ที่แม่เป็นสะใภ้และไม่ว่าแม่จะจัดการเรื่องราวใด ๆ ในบ้านอย่างไร ย่าก็ไม่พอใจสิ่งที่แม่จัดการให้ ความขัดแย้งระหว่างแม่และย่า จึงกลายเป็นเรื่องวุ่นวายในครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คอยฟังและจับตาดูความเคลื่อนไหวของทุกคนในบ้าน โดยเฉพาะลูกสะใภ้ ความมึนตึ๊งระหว่างแม่และย่าเด่นชัดมากในความรู้ของพวกเด็ก ๆ เพราะไม่ว่าแม่จะจัดการเรื่องราวในบ้านอย่างไรก็ไม่ถูกใจย่าเป็นเสียทั้งนั้น และนั่นทำให้พวกเด็ก ๆ ผู้ชายได้ใจยิ่งนัก พวกเขารู้วิธีที่จะได้ทำตามใจตัวโดยเอาความขัดแย้งระหว่างแม่และย่ามาอ้าง และพวกเด็ก ๆ ผู้หญิงก็ออกจะรู้สึกขลาดกลัวต่อความเป็นสะใภ้อยู่ลึก ๆ เพราะเห็นชัดว่าพ่อช่วยแม่อะไรไม่ได้เลย

(รอยวสันต์. 2551 : 26)

จากตัวอย่างที่ยกมาจึงเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับสะใภ้เป็นความขัดแย้งโดดเด่นในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ผู้หญิงมีหน้าที่เป็นสะใภ้ครอบครัวอื่น ๆ และต้องพยายามดูแลครอบครัว ทำตามแม่สามีสั่งโดยไม่มีคำบ่น แต่ไม่ว่าลูกสะใภ้จะทำดีได้เพียงใดก็ไม่ถูกใจแม่สามี โดยแม่สามีก็พยายามหาเรื่องกับสะใภ้บ่อย ๆ และสามีก็ช่วยภรรยาไม่ได้ จึงทำให้ผู้หญิงจะรู้สึกกลัวต่อการเป็นสะใภ้เพราะได้เห็นชีวิตเป็นสะใภ้มีแต่วุ่นวายและความทุกข์

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรศรีไพน์ กล่าวถึงคุณสมบัติ ธนวานิชย์ ที่คิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเขยและสะใภ้เป็นเรื่องการเมืองในครอบครัว เขาจึงไม่กล้าพาผู้หญิงที่สนใจมาเยี่ยมครอบครัว เพราะกลัวว่าคนในครอบครัวจะไม่ชอบหรืออาจจะเข้ากับครอบครัวไม่ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตั้งแต่จำความได้บ้านผมก็มีแต่เรื่องการเมืองระหว่างพี่น้องเขยสะใภ้ และทรัพย์สินสมบัติกับธุรกิจสารพัดรูปแบบ บางทีพอผมนึกชอบผู้หญิงสักคนก็แหงนเป็นบ้าเลย ไม่กล้าพามาให้คนในบ้านเห็น เพราะนึกภาพออกว่าหวานใจของผมคงช็อกพิลึก ตั้งแต่เจอกับบรรดาที่สะใภ้และพี่สาวทั้งหลาย นี่ยังมีพิศพุดถึงแม่ผมหรือ พวกสาว ๆ ที่ผมพามาไหว้ แม่จะถูกคูโหวงเฮ้งเรียบริ้อย

(หัวใจรักเกรศรีไพน์. 2549 : 8)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เมื่อลูกหลานคนที่ตนสนใจมาเยี่ยมครอบครัวตนเองก็ต้องระมัดระวังว่า ครอบครัวอาจจะไม่ชอบก็ได้ เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งถือว่าครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญของชีวิต จึงทำให้พาเขยและสะใภ้เข้าบ้านเป็นเรื่องใหญ่โตในครอบครัว เพราะฉะนั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในครอบครัวกับเซ็กและสะใภ้จึงต้องเลือกคู่ครองอย่างระมัดระวังตั้งแต่เริ่มคิดจะสร้างครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับครอบครัวก่อน

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสะใภ้ เมื่อผู้หญิงต้องเข้าบ้านของสามีเมื่ออายุน้อย และทำทุกสิ่งทุกอย่างที่พ่อแม่ของสามีสั่ง หากไม่ปฏิบัติตามก็มีการลงโทษ ดังที่ผู้เขียนได้นำเพลงพื้นบ้านของมณฑลกวางตุ้งมากล่าวไว้ในตอนจบของสารคดีว่า

เจ้าตุ๊กตาไม้ก้านรูปเอ๋ย เจ้านั่งเล่นนอนอยู่คนเดียว
เป็นสะใภ้คนอื่นนั้นแสนลำบาก ตื่นเช้าแค่นั้น เขาก็ว่าสาย
หน้าเตี้ยมีหวายวางไว้ ได้เตี้ยหนูคาบฟักวิ่งไปมา
แม่สามีบอกให้หุงข้าว เถาคำลึงกำลังทอดยอด
แม่สามีให้เอาต้มแกงจืด พ่อสามีกลับบอกให้ผัด
ผัดผัด ต้มต้ม จนน้ำตาเซ็ดหัวเขา

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 98)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้เขียนยกเพลงพื้นบ้านของมณฑลกวางตุ้งที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้กับครอบครัว เพลงพื้นบ้านนี้สะท้อนให้เห็นถึงว่า ผู้หญิงสมัยก่อนแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย จึงต้องมีคนมาสอนวิธีการเป็นลูกสะใภ้ที่ดี แม้ยังเป็นเด็ก แต่ก็ต้องทำหน้าที่เป็นลูกสะใภ้ของครอบครัวอื่น ๆ พ่อแม่ของสามีสั่งให้ทำอะไรก็ต้องทำ ชีวิตไม่มีอิสระเป็นของตัวเอง ภาพความขัดแย้งระหว่างคนในครอบครัวกับสะใภ้จึงเป็นความสัมพันธ์แบบครอบครัวของสามีเป็นใหญ่ และสะใภ้อยู่ในอำนาจของคนในครอบครัวของสามี ทั้งพ่อสามีและแม่สามีด้วย

สรุปได้ว่า สะใภ้เป็นคนที่สำคัญในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง นอกจากช่วยดูแลงานบ้าน ดูแลสามีของตัวเอง ดูแลลูก แต่ชีวิตของการเป็นสะใภ้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวกับสะใภ้ และความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับสะใภ้ จึงทำให้ชีวิตของลูกสะใภ้มีแต่เหน็ดเหนื่อยและความทุกข์ เป็นลักษณะเด่นที่ปรากฏในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง นี้ถ่ายทอดในวรรณกรรมของ ยูวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง

3.1.2 การแต่งงาน

การแต่งงานเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ในชีวิตของทุกคน สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง การแต่งงานก็เป็นเรื่องที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งในครอบครัว แต่ความหมายของการแต่งงาน รูปแบบของการแต่งงาน จุดมุ่งหมายของการแต่งงาน ฯลฯ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาและวัฒนธรรม

การแต่งงานไม่ใช่เป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทั้งฝ่ายผู้ชายและฝ่ายผู้หญิง ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง นำเสนอภาพสะท้อนการแต่งงานของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้ดังนี้

3.1.2.1 การแต่งงานเพื่อสมบัติของครอบครัว

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ ได้กล่าวถึงทศพรซึ่งเป็นลูกชายของภรรยาอายุน้อย ฐานะของเขาจึงต่ำกว่าพี่ ๆ ของภรรยาใหญ่ เพราะเหตุนี้ แม่ของทศพรจึงอยากให้ทศพรรีบแต่งงาน มีลูกหลาย ๆ คนอย่างลูกของภรรยาใหญ่ ทศพรจะได้แบ่งสมบัติของพ่อหรือท่านประธานมาสู่ครอบครัว ภรรยาอายุน้อยบ้างและ ทำให้ชีวิตในครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น ดังตัวอย่าง

“อยู่เป็น โสดอย่างที่สมบูรณ์ดีกว่า ผมเห็นเรื่องแม่สามีลูกสะใภ้บ้านนี้ แล้วชนหัวลูก มีผม โสดอีกคน บ้านเราจะได้มีเรื่องกันน้อยลง เวลาแบ่งสมบัติ ตัวหารก็น้อยลงด้วย” แต่แม่ผมเค้าหาว่าผมบ้า

“เด็กโง่ อันที่จริงแก่น่าจะรีบ ๆ แต่งงานเสียที มีลูกซึกสามสี่คนอย่างพวกรุ่นใหญ่เค้า เราจะได้แบ่งสมบัติท่านประธานมาแยะ ๆ ไม่งั้นคนอื่นเอาไปหมด”

“คนอื่นที่ไหน ก็ที่ ๆ ผมทั้งนั้น”

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 9)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมมีครอบครัวใหญ่ ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมากขึ้น และมีฐานะแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นนอกจากการแต่งงานจะเป็นวิธีการสืบทอดตระกูลของครอบครัวแล้ว การแต่งงานยังเป็นหนทางแบ่งสมบัติจากครอบครัวใหญ่ มาสู่ครอบครัวที่สร้างขึ้นใหม่ด้วย

3.1.2.2 การแต่งงานกับคนจีนด้วยกัน

สารคดี เรื่อง จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม ได้กล่าวว่าคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนด้วยกัน ไม่นิยมให้ลูกหลานไปแต่งงานกับคนไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในทางตรงกันข้ามกับที่คนไทยไม่อยากจะเขยหรือสะใภ้เจ๊ก คนจีนเองจำนวนไม่น้อยที่ไม่ชอบให้ลูกไปแต่งงานกับคนไทย สำหรับครอบครัวกวางตุ้งนั้นจะมีความไม่พอใจอย่างมากถ้าลูกชายไปได้ภรรยาไทย มีหลายครอบครัวที่ข้าพเจ้ารู้จัก ถึงกับย้ายครอบครัวออกไปอยู่ต่างจังหวัด เพราะไปรักกับผู้หญิงไทย และพ่อแม่ไม่พอใจ เรื่องแบบนี้ถึงแม้จะยังไม่เข้าขั้นรุนแรงจนตีกันแบบประเทศ แต่ก็เป็นการรักษาเผ่าพันธุ์อันบริสุทธิ์ไว้อย่างหนึ่ง

(จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 157)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นถึง ในสมัยก่อนกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ไม่นิยมให้ลูกชายที่ไปคบกับผู้หญิงไทย เพราะในความคิดเห็นของกลุ่มคนจีนกวางตุ้ง นอกจากการแต่งงาน เป็นวิธีสืบทอดตระกูลของครอบครัว ยังเป็นการรักษาเผ่าพันธุ์อันบริสุทธิ์ไว้อย่างหนึ่ง จึงต้องการให้ลูกชายแต่งงานกับคนจีนด้วยกัน

3.1.2.3 การแต่งงานโดยใช้แม่สื่อ

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวว่าในสมัยก่อนผู้หญิงจีนกวางตุ้ง ไม่ได้มีโอกาสทำมาหากิน เลี้ยงตัวอย่างทุกวันนี้ จึงไม่มีโอกาสทำความรู้จักเข้าใจกับใครได้ เพราะฉะนั้นการแต่งงานโดยใช้แม่สื่อจึงเป็นวิธีนิยมในการแต่งงาน ดังตัวอย่างต่อไป

เมื่อคุณป้าหรืออาัยี่มาจะหาสะใภ้ ท่านก็มากุ้ยกับอาพ่อและแม่ ผู้ใหญ่เห็นว่า ถ้าหากคนจีนคงต้องให้แม่สื่อช่วยเสียหน่อย เพราะผู้หญิงสมัยก่อนยังไม่ได้ลุกขึ้น ไปทำมาหากินอย่างทุกวันนี้ โอกาสจะพบกับใครก็ยากมาก เมื่อตกลงจึงเชิญแม่สื่อที่รู้จักกันมาคนหนึ่ง หลายวันต่อมาแม่สื่อก็เอาผลงานเสนอ เป็นลูกสาวบ้านนั้นบ้านนี้สองสามคน

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 91)

จากตัวอย่างจะให้เห็นว่า ในสมัยก่อนคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาเมืองไทย ไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และผู้หญิงยังไม่ได้ไปทำมาหากินอย่างทุกวันนี้ จึงไม่มีโอกาสจะพบกับใคร การแต่งงานจึงต้องหาความช่วยเหลือจากแม่สื่อ ให้แนะนำผู้หญิงคนอื่น ๆ เพื่อได้มีโอกาสหาสะใภ้ให้ลูกชาย และสืบตระกูลครอบครัวได้ แม่สื่อจึงมีบทบาทสำคัญต่อการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในการขยายครอบครัวในดินแดนประเทศไทย หากไม่มีแม่สื่อการแต่งงานที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวเหมาะสมกันจะไม่เกิดขึ้น

3.1.2.4 การแต่งงานตามความต้องการของตัวเอง

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ ได้กล่าวถึงหมู่หมุยหมู่ต้องการแต่งงานกับเจ้าของกิจการ หรือนักบริหารในองค์กรใหญ่ ๆ เพราะคนกลุ่มนี้มีรายได้ดี ทำให้ชีวิตมีความสุขได้ง่าย ๆ แต่คนที่มารู้จักกับเธอคืออาจารย์มหาวิทยาลัยคนหนึ่ง เธอไม่ต้องการเป็นแค่ภรรยาของอาจารย์มหาวิทยาลัยคนหนึ่ง ที่มีฐานะไม่สูงกว่าการเป็นภรรยาของเจ้าของกิจการหรือนักบริหารในองค์กรใหญ่ ๆ ซึ่งหมู่หมุยหมู่ต้องการแต่งงานตามเหตุผลของตัวเอง ดังตัวอย่างต่อไป

ส่วนฉันนะหรือ บอกตรง ๆ ว่าวิศวกรในฝันของฉันคือเจ้าของกิจการ หรือนักบริหารชื่อดังในองค์กรใหญ่ ๆ และหากอาจารย์วิวัฒน์ชัยเป็นเช่นนั้น

เราคงจะแต่งงานไปนานแล้ว ไม่รอกัน ไปรอกันมาแบบนี้หรือ ก็เพราะฉัน
ไม่ยอมเป็นแค่ภรรยาอาจารย์มหาวิทยาลัยคนหนึ่ง เมื่อตอนที่ฉันบอกเขาว่าได้
ตอบรับไปทำงานด้านคอมพิวเตอร์ที่ออสเตรเลีย อาจารย์มีที่คาดหวัง ไม่เฉพาะ
เขาหรอก แม้แต่ย่าทั้งสองก็รู้สึกผิดหวังอย่างรุนแรง

(รอยวสันต์. 2551 : 54)

จากตัวอย่างดังกล่าว การแต่งงานในความคิดของผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งกำลัง
เปลี่ยนแปลงไป นอกจากต้องการแต่งงานกับคนที่ตัวเองเลือกแล้ว ยังต้องเลือกคนที่มีความดี เป็น
เจ้าของกิจการหรือนักบริหาร โดยเฉพาะอาชีพวิศวกรที่มีรายได้ดีและมีฐานะดีในสังคมไทย จึง
ทำให้วิถีชีวิตของตัวเองมีเงินพอใช้และมีความสุข

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า เมื่อเวลาผ่านไป ความคิดที่มีต่อความรักและ
การแต่งงานของลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในรุ่นต่อมาเริ่มเปลี่ยนแปลง พวกเขาคิดว่
การแต่งงานไม่ใช่เพื่อรักษาเผ่าพันธุ์อันบริสุทธิ์ แต่ก็คือวิธีที่ทำให้ครอบครัวสืบทอดตระกูล เป็น
สะพานที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม และคนรุ่นใหม่ต้องการมีความรักแบบอิสระ
พ่อแม่ไม่สามารถควบคุมเรื่องการแต่งงานของลูกหลานได้ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งรุ่นหลัง ๆ
เริ่มเปลี่ยนความคิดจากการแต่งงานเพื่อรักษาเผ่าพันธุ์อันบริสุทธิ์ กลายเป็นการแต่งงานเพื่อความรัก
และมีชีวิตที่มีอิสระจากครอบครัวเดิม

3.1.3 การอบรมและสั่งสอนลูกหลาน

กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนถือเรื่องการอบรมและสั่งสอนลูกหลานเป็นเรื่องสำคัญในครอบครัว
มาก มีคำกล่าวว่ ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ คือมนุษย์รู้จักควบคุมอารมณ์ของตัวเอง
แต่สัตว์ทำไม่เป็น การที่มนุษย์รู้จักควบคุมอารมณ์ของตัวเอง อันดับแรกย่อมมาจากการอบรมและ
การสั่งสอนของพ่อแม่ เพราะฉะนั้นพ่อแม่และผู้ใหญ่จึงมีบทบาทที่สำคัญมากในครอบครัว และ
ความรู้ความคิดของพ่อแม่ก็มีอิทธิพลอย่างมากต่อลูกหลาน

3.1.3.1 การอบรมสั่งสอนลูกหลานด้วยตนเอง

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงแข่งที่เริ่มมีประจำเดือน แม่ได้สอนให้แข่งรู้ว่าเป็
นการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้หญิง และแสดงว่าแข่งเป็นสาวและมีลูกได้ เพราะฉะนั้นต้องระมัดระวัง
การมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย แข่งต้องรู้จักป้องกันตัวเองและต้องระวังตัวให้ดี ดังตัวอย่างต่อไป

แข่งเข้าไปก็พบว่าใต้เตียงสูงของแม่มีเชือกผูกโยงกับขาเตียงทั้งสี่ขาอยู่
หลายเส้น สำหรับตากกางเกงในผ้าและแถบประจำเดือน และแม่ยังสั่งสอนเรื่อง
เป็นสาวอยู่พักใหญ่จนลูกสาวตัวสั้นไปหมด

“เป็นสาวแล้วก็มีลูกได้ เจ้าต้องระวังตัวให้ดี ผู้ชายนั้นเหมือนสัตว์ หากเราไม่กลัวจะต้องนำตาเซ็ดหัวเข้า ไม่มีใครที่ไหนจะแต่งงานกับเจ้าอีก รู้ไหม”

(รอยวสันต์. 2551 : 29)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า แม่ของเข่งอบรมสั่งสอนเข่งด้วยตัวเองว่า เมื่อมีประจำเดือนก็แสดงว่าเด็กสาวโตเป็นผู้หญิง และสามารถมีลูกได้ เพราะฉะนั้นผู้หญิงต้องรู้จักดูแลตัวเองได้ดี และระมัดระวังความสัมพันธ์กับผู้ชาย ถ้าไม่รู้จักรักเกียรติของตนก็ไม่มีใครมารัก ไม่มีใครรู้จักเคารพและให้ความสำคัญต่อตัวเอง จนถึงไม่มีใครจะแต่งงานด้วย

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงคุณพ่อที่เสียชีวิต ทศพร ได้นึกถึงตอนที่พ่อยังมีชีวิตอยู่ว่า พ่อชอบอบรมสั่งสอนทุกคนในครอบครัว ดังตัวอย่าง

ก็ตอนนั่งรถไปวัด แล้วพอเจียบก็พาลนึกถึงคุณพ่อเป็นฉาก ๆ ขึ้นมา ภาพที่ติดตรึงในหัวใจผมคือ ท่านพาเราเดินดูโรงงานน้ำตาลแล้วอธิบายอะไรต่อมิอะไรให้ฟังมากมาย พร้อมกับพูดสั้นตามลักษณะของท่านว่า ลูกแม่ไหนก็มีหน้าที่ต้องรักษาสมบัติของครอบครัวไว้ เพราะทุกคนล้วนคือชั้นชนวาณิชย์

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 29-30)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเน้นการอบรมสั่งสอนลูกหลานด้วยตนเอง เช่น สั่งสอนให้ลูกหลานรักษาสมบัติของครอบครัว โดยเฉพาะธุรกิจของครอบครัว ไม่ว่าจะเป็ นลูกภรรยาหลวงหรือลูกภรรยาบ่อยก็มืหน้าที่อย่างเดียวกัน

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงเรื่องการสั่งสอนลูกหลานว่าเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่ต้องทำด้วยความตั้งใจ เพราะไม่ต้องการให้คนภายนอกมาสั่งสอนซึ่งเขาอาจไม่หวังดีก็ได้ ดังตัวอย่าง

ส่วนเมื่อลงเตียงแล้วก็ต้องสอนลูก คนกวางตุ้งเขาถือหนักว่าเมื่อลูกยังเป็นเด็ก แม่ต้องสั่งสอนให้ดี เพราะถ้าเราไม่สอน ต่อไปภายภาคหน้าคนอื่นเขาสอน ลูกจะเจ็บตัวหรือถึงขั้นตายเปล่า เพราะพ่อแม่สอนด้วยความรัก ค่อย ๆ ว่ากล่าว ตักเตือน แต่คนอื่นเขาอาจสอนด้วยไอ้โง่

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 101)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนถือว่าการอบรมและสั่งสอนลูกหลานเป็นเรื่องสำคัญของครอบครัว เมื่อลูกหลานยังเด็ก พ่อแม่ก็พยายามสอนลูกด้วยความรักและความอดทน ดังที่มิสฉานวนจินกล่าวว่า “เมื่อเล็กขโมยถั่วหนึ่งเม็ด เมื่อเติบโตใหญ่จะขโมยควาย” (小时偷针 大时偷金) หมายความว่า เมื่อยังเป็นเด็กถ้าลูกเกรแล้วผู้ใหญ่ไม่สั่งสอน หรือเขาทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้ว ปล่อยไปเมื่อโตขึ้นเขาจะยิ่งทำผิดร้ายแรงมากขึ้น เพราะเหตุนี้ ผู้ใหญ่

คนไทย เชื้อสายจีนกวางตุ้งจึงพยายามสั่งสอนลูกหลานตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ลูกหลานเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

3.1.3.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงเพื่อนชายของหมุยหมุย คืออาจารย์วัฒนชัยมา รับประทานอาหารกับครอบครัวของหมุยหมุย พวกเขาสี่คนและหมุยหมุยได้ช่วยกันแนะนำอาหารจีนกวางตุ้งแก่อาจารย์วัฒนชัย แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสี่คน ไม่ลืมบ้านเกิดและวัฒนธรรมที่ดีของคนกวางตุ้ง ดังตัวอย่าง

“นี่เป็นแกงจืดผักเสี้ยนน้ำคะ เราเรียกว่าไชหยังฮองฮอย”

“หอมครับ คงใส่หลายอย่างกลั่นคั้น ๆ แต่นึกไม่ออกว่ามีอะไรบ้าง”

“กลั่นหึ่งโจ้วมั้งคะ พุทราแดงนะคะ”

“ใช่แล้ว พอคุณพุดก็ใช่เลย พุทราแดงจริง ๆ ที่บ้านผมเรียกว่าอั้งโจ้ว”

“แกงนี้ พุดแต่โจ้วได้ด้วย”

“อยู่บ้านพุดภาษาอะไร”

“ภาษาจีนนี่อย่าทิ้งนะ ไปไหนก็พุดได้ทั่วโลก นี่คนนี่” ย่าจี้มาที่ฉันทน์ “บอกให้เรียนภาษาจีน ทีแรกไม่เอา พอไปถึงอเมริกาถึงรู้ว่าพุดจีนได้มีประโยชน์ขนาดไหน”

(รอยวสันต์. 2551 : 156)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า พวกเขาสี่คนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อหมุยหมุย เพราะไม่ว่าจะจากบ้านเกิดที่เมืองจีนมาเกือบเจ็ดสิบกว่าปีแล้ว แต่ยังทำอาหารจีนกวางตุ้งด้วยฝีมือที่ดีและมีรสชาติอร่อยด้วย ย่าไม่เคยลืมว่าตัวเองเป็นคนจีนกวางตุ้ง และภาคภูมิใจในภาษาจีนกวางตุ้งและอาหารจีนกวางตุ้งอันเป็นวัฒนธรรมที่ดีของบ้านเกิดตน พวกเขาจึงส่งหมุยหมุยไปเรียนภาษาจีนที่โรงเรียน และสอนเกี่ยวกับอาหารจีนกวางตุ้งด้วย ย่าทั้งสี่คนจึงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ไม่ลืมวัฒนธรรมอันดีของบ้านเกิดเท่ากับเป็นกตัญญูต่อบ้านเกิด จึงเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่หมุยหมุยได้ปฏิบัติและสืบทอดต่อไป

นวนิยาย เรื่องหัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงคุณพ่อของทศพร ได้อพยพมาเมืองไทย และเริ่มค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเก็บเงินถุงแรก ตอนนั้น สงครามเพิ่งจะสงบ การทำการค้าขายยากลำบากมาก แต่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กลุ่มคนไทยเชื้อสายกวางตุ้งก็ได้รักษาชื่อเสียงของตัวเองไว้ได้อย่างดี ดังตัวอย่าง

“คำพูดของคุณสมเป็นสัญญา”

นั่นอธิบายทุกอย่างที่เกี่ยวกับพ่อ ได้หมดสิ้นในประโยคเดียว ตลอดชีวิต พ่อไม่เคยเรียกทนายมาเซ็นสัญญาทำอะไรเลย ถ้าลองพูดคำไหนก็เป็นคำนั้น บางทีทำแล้วขาดทุนพ่อก็ทำเพราะได้พูดไปแล้ว ไม่มีลูกคนไหนเลยที่จะมีบรรมีขนาดพ่อ อาจจะเพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้วก็เป็นได้ หลายครั้งที่ผมเคยสงสัยว่า พ่อทนความลำบากในชีวิตมาได้อย่างไร เมื่อฟังคุณแม่ใหญ่หรือพี่ ๆ เล่าถึงอดีต ภาพของพ่อจะแจ่มชัดมาก

(หัวใจรักเกรศรีphine. 2549 : 78)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่า พ่อซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็น คนที่มีศีลธรรม มีความคิดว่าถ้าพูดอะไรไปก็ต้องทำตามคำพูด เพราะคำพูดเป็นสัญญา ความซื่อสัตย์ของพ่อจึงเป็นการอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานทำเรื่องความซื่อสัตย์ต่อคำพูดของตนด้วย เราทุกคนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เราพูด โดยเฉพาะคนที่ทำธุรกิจอย่างยิ่ง ก็ต้องปฏิบัติตาม สิ่งที่พูดกับคนอื่น ๆ คนอื่น ๆ จะวางใจทำธุรกิจด้วยความเชื่อใจ

สารคดี เรื่อง จากอาสาร่างหยาฆ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม กล่าวถึงสมัยก่อนที่กลุ่ม คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมาอยู่ร่วมกันในพื้นที่คับแคบ เพราะยังไม่มั่งเงินปลูกบ้านหลังใหญ่ ไม่มีเงินพอใช้จ่ายสิ่งของที่จำเป็น ไม่มีอาหารพอกิน แต่พวกเขาก็พยายามช่วยกัน มีอาหารก็แบ่งกันกิน มีงานก็รับเอามาแบ่งกันทำ และช่วยกันดูแลลูกหลานคนอื่นเหมือนลูกหลานตนเอง ดังตัวอย่าง

คนไทยชอบพูดว่า “คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก” นั่นลูกต้องเสมอ เพราะถึง จะอยู่กันแน่นขนาดนี้แต่ก็สามัคคีกันดี สมัยนั้นแต่ละบ้านมีลูกกันไม่ใช่น้อย ๆ ห้าคนถือว่าเป็นตัวเลขอย่างต่ำ ญาติเข้าพเจ้าคนหนึ่งมีลูกสิบสองคน ตายเสีย หกคนรอดมาให้เลี้ยงเพียงห้าคน ฟังแล้วน่ากลัวมาก แต่คนสมัยนั้นก็ไม่ว่าจะทำ อย่างไร เพราะต่างก็จนเงินและค่อยความรู้กันทั้งนั้น แต่ที่คืออย่างเดียวกันคือ ทุกคน ไม่จนใจและถือเป็นเรื่องที่ต้องเกื้อกูลกันในชุมชน มีอาหารก็แบ่งกันกิน มีงาน ก็รับเอามาแบ่งกันทำ มีลูกหลานต่างก็ช่วยกันเป็นหูเป็นตาดูแลกัน

(จากอาสาร่างหยาฆ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 162 -163)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอยู่อาศัยในสถานที่แคบ ๆ และมีชีวิตที่ ลำบาก อย่างไรก็ตามเขาก็เป็นคนดีมีคุณธรรมช่วยเหลือกัน ลูกหลานที่เติบโตในสังคมที่มีผู้ใหญ่ ช่วยเหลือกัน แม้ในยากลำบากนี้ พวกเขาจะเรียนรู้สิ่งดี ๆ ที่ผู้ใหญ่ในสังคมที่เขาอยู่ด้วย ลูกหลานจะมี พ่อแม่และผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการช่วยเหลือกันในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง

3.1.3.3 การส่งลูกหลานเข้าโรงเรียน

สารคดี เรื่อง จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม ผู้เขียนได้กล่าวถึง การเรียนการสอนของคนจีนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวมีเงินหรือไม่ ก็นิยมส่งลูกไปเรียนหนังสือ ที่โรงเรียน เพราะคนจีนเห็นความสำคัญของการศึกษามาก และจากการอบรมและสั่งสอนของ รุ่นใหญ่ ถือการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญในชีวิต และความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา ก็สืบทอดไปสู่ลูกหลานจนถึงทุกวันนี้ ดังตัวอย่าง

โรงเรียนขณะนั้นเขานิยมเอาลูกเข้าโรงเรียนรัฐบาลแบบที่ว่าโรงเรียนวัด แต่ถ้าเป็นคนมีสตางค์ก็ส่งลูกไปโรงเรียนฝรั่ง แน่นนอนแรก ๆ ไม่ค่อยนิยมเรียน หนังสือกัน แต่ต่อมาพอลูกไปเรียนได้สักหนึ่งหรือสองปี เริ่มอ่านหนังสือและ เขียนหนังสือได้ พ่อแม่จึงเริ่มเห็นว่าการเรียนมีประโยชน์ อย่างน้อยก็จะช่วย พ่อแม่จดโทษหายได้ อ่านหนังสือราชการได้ เป็นต้น แต่อันที่จริงคนจีนเองนั้น โดยทั่วไป เป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของการศึกษามาก เพราะระบบการรับราชการ ในประเทศจีนแต่โบราณมาใช้ระบบสอบคัดเลือก

(จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 168)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียน หนังสือในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนช่วยสั่งสอนด้านวิชาความรู้แก่ลูกหลานของตน ทั้งนี้เนื่องจาก ชาวจีนโบราณนิยมนับถือคนที่มีความรู้และใครที่สอบคัดเลือกเข้ารับราชการในประเทศจีน แสดงว่าเป็นคนมีความรู้ดี คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อมั่นในระบบการศึกษาจึงพากันส่งลูกหลาน เข้าโรงเรียน

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงค่านิยมของกลุ่มคนจีนกวางตุ้งซึ่งแตกต่างกับกลุ่มคนจีน บางกลุ่ม พวกคนจีนกวางตุ้งนิยมส่งลูกหลานเข้าโรงเรียน เรียนหนังสือเก่ง ๆ เพื่อมีความรู้ ความสามารถจะได้เข้าไปทำงานเป็นข้าราชการได้ ดังตัวอย่าง

ค่านิยมของคนกวางตุ้งเขานิยมให้ลูกเก่งและเรียนหนังสือมาก ๆ ไม่นิยม ให้ออกไปทำงานแต่เด็กเพื่อเลี้ยงครอบครัว ผิดกับจีนบางกลุ่มที่นิยมให้ลูก ออกไปหาประสบการณ์การทำงานแต่อายุน้อย ไม่เน้นเรื่องการศึกษา ซึ่ง ค่านิยมให้ลูกเรียนหนังสือนี้ติดมาจากระบบการรับราชการของจีน เพราะระบบ ราชการจีนมุ่งเน้นการคัดสรรคนดีมีความรู้และคุณธรรม ถือเป็นคนมี ความสามารถเข้ารับราชการต่างพระเนตรพระกรรณ มีการสอบกันอย่างจริงจัง เพื่อเข้าทำงานในตำแหน่งทางราชการ

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 53)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไม่นิยมให้ลูกออกจากบ้านไปทำงานเมื่ออายุยังน้อย พวกเขานิยมส่งลูกหลานเข้าโรงเรียนเพื่อให้ลูกหลานเรียนเก่ง ๆ ให้สามารถทำงานได้ต่อไป เพราะระบบราชการจีนต้องการคนที่มีความรู้และคุณธรรม เพราะฉะนั้นต้องเรียนเก่ง ๆ จึงจะมีโอกาสทำงานราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นคนอื่นเห็นได้ว่าเป็นคนที่มีความสามารถและความรู้ด้วย คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจึงให้ระบบโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการสั่งสอนลูกหลานของพวกเขาด้วย

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมการสั่งสอนลูกหลานด้วยตนเอง การทำตัวเองเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกหลานเห็นและทำตาม และการส่งลูกหลานเข้าโรงเรียนเพื่อให้ลูกหลานโตขึ้นด้วยความรักและความรู้จนกลายเป็นคนที่มีทั้งคุณธรรมและความสามารถ ใช้ความรู้ไปคิดทำมาหากินและเลี้ยงตัวเองได้

3.2 วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยูวดีตันสกุลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้มากมาย คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และเป็นกลุ่มคนที่มีระบบความเชื่อของตัวเอง ส่วนอาหารจีนกวางตุ้งเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงดังในทั่วโลกด้วย

3.2.1 คุณธรรม

คุณธรรม มาจากคำว่า คุณ + ธรรมะ หมายถึง คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม วรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยูวดีตันสกุลรุ่งเรือง นำเสนอคุณธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งอันเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมาอย่างนาน ดังตัวอย่างต่อไป

3.2.1.1 ความซื่อสัตย์สุจริต

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรงศรีphine กล่าวถึงคุณพ่อของทศพรที่มาถึงเมืองไทย ได้เริ่มต้นค้าขายสินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเก็บเงินถุงแรก ตอนนั้นสงครามเพิ่มจะสงบ ทำการค้าขายลำบากมาก แต่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต พ่อของทศพรได้รักษาชื่อเสียงของตัวเองไว้ได้อย่างดี ดังตัวอย่าง

“คำพูดของคุณสมเป็นสัญญา”

นั่นอธิบายทุกอย่างที่เกี่ยวกับพ่อได้หมดสิ้นในประโยคเดียว ตลอดชีวิต

พ่อไม่เคยเรียกทนายมาเซ็นสัญญาทำอะไรเลย ถ้าลงพูดคำไหนก็เป็นคำนั้น บางที

ทำแล้วขาดทุนพ่อก็ทำเพราะได้พูดไปแล้ว ไม่มีลูกคนไหนเลยที่จะมีบารมีขนาด พ่อ อาจจะเพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้วก็เป็นได้ หลายครั้งที่ผมเคยสงสัยว่า พ่อทนความลำบากในชีวิตมาได้อย่างไร เมื่อฟังคุณแม่ใหญ่หรือพี่ ๆ เล่าถึงอดีต ภาพของพ่อจะแจ่มชัดมาก”

(หัวใจรักเกรศรีโฟน. 2549 : 78)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า พ่อเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนรักคำพูด ทำตามที่ได้พูดหรือสัญญาไว้เสมอ พ่อเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับลูกหลาน และคำพูดอันซื่อสัตย์ของพ่อก็เป็นคำสั่งสอนลูกหลาน ทำให้ลูกหลานรู้จักทำตามคำพูดของตัวเอง ไม่ใช่พูดไปแล้วก็ไม่ทำตามเราทุกคนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เราพูด โดยเฉพาะคนที่ทำธุรกิจ ยิ่งต้องปฏิบัติตามสิ่งที่พูดอื่นจึงจะวางใจทำธุรกิจกับตัวเองด้วยความเชื่อใจ

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรศรีโฟน กล่าวถึงพี่สมบูรณ์เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อครอบครัวมาก เนื่องจากว่าพี่สมบูรณ์รู้ว่า ถ้าจะรักษาโรงงานน้ำตาลก็ต้องหาความช่วยเหลือจากญาติ ๆ ในครอบครัว อย่างนั้นต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพ ชื่อเสียงและการไว้วางใจเชื่อถือซึ่งกันและกัน

“ไอ้โฮ ผมว่ามันเป็นการแก้ปัญหาไม่ถูกต้องนะฮะ ส่วนของบริษัทกับ ส่วนของตัวก็ต้องออกจากกัน บริษัทล้มละลายแต่เราต้องยังอยู่”

เจ้าหลานชายคนหนึ่ง โพล่งขึ้นมา พี่สมบูรณ์มองหน้าแล้วยิ้มอย่างรู้ทัน

“คนสมัยเราไม่โกงใครหรอก ตระกูลเราไม่เคยโกงใคร บุญคุณต้องทดแทน มีหนี้ต้องใช้เราจนได้แต่โกงใครไม่ได้ อาป้าสั่งไว้ได้คขาดเลยว้า สำหรับชั้นธนาวิชัยแล้ว ไอ้รายการล้มบนฟูกบ้านเราไม่ทำ”

(หัวใจรักเกรศรีโฟน. 2549 : 47)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า พี่สมบูรณ์ทำทุกอย่างเพื่อรักษาธุรกิจโรงงานน้ำตาลของครอบครัวไว้ เขาต้องรวบรวมสิ่งของเงินทองของสมาชิกครอบครัวและคนอื่น ๆ แต่เขาสาบานว่าสิ่งของเงินทองที่ยืมมาก็จะคืนกลับไปทันที ภายหลังจากพี่สมบูรณ์ปฏิบัติตามคำพูดของตัวเองแสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งทำการค้าขายด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างจริงจัง

3.2.1.2 ความกตัญญูทวดเวที

คนจีนมีคำพูดเก่าคำหนึ่งได้พูดว่า “百顺孝为先” หมายความว่า คุณธรรมร้อยประการ ความกตัญญูอยู่อันดับหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าในสังคมคนจีนความกตัญญูทวดเวทีมีความสำคัญมาก ซึ่ง ทุกวันนี้ความกตัญญูทวดเวทียังเป็นคุณธรรมที่สั่งสอนกันต่อ ๆ มา พจนานุกรม ฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า กตัญญู หมายถึง (ผู้) รู้อุปการะที่ท่านทำให้ (ผู้) รู้คุณท่าน เป็นคำคู่กันกับ กตเวที

3.2.1.2.1 กตัญญูต่อพ่อแม่

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงอาถายเป็นคนจีนที่ออกจากบ้านตั้งแต่เด็กเพื่อทำมาหากินในประเทศไทย และส่งเงินกลับไปเลี้ยงครอบครัวที่ประเทศจีน แต่เพราะว่าสงครามยังไม่สงบและสมัยนั้นการจราจรไม่สะดวกสบาย ซึ่งทำให้อาถายกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ไม่ได้ อาถายจึงทุกข์ใจมาก ดังตัวอย่างต่อไป

อาถายถอนใจกับข่าวนั้นเพราะนั่นหมายถึงว่า วันเวลาที่จะได้กลับบ้าน ต้องเนิ่นนานออกไปอีก หรืออาจจะกลับไม่ได้เพราะได้ข่าวลือว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนไม่ยอมให้คนจีนโพ้นทะเลกลับบ้าน หลายปีที่ผ่านมานี้อาถายก็เช่นเดียวกันกับคนจีนโพ้นทะเลเกือบทุกคน ที่ได้แต่ได้ส่งเงินกลับบ้านเท่านั้น เงินเล็กน้อยที่ต่างพร้อมใจกันฝากกลับไปบ้านเกิดคือทุนยิ่งใหญ่ของการอยู่รอดในประเทศนั้น

(รอยวสันต์. 2551 : 162)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกว้างคั้งเมื่อได้มาอยู่ที่ประเทศไทย ก็ได้แสดงความกตัญญูด้วยการส่งเงินกลับบ้านเกิดที่ประเทศจีนอย่างสม่ำเสมอ และต้องการแสดงความกตัญญูมากขึ้นด้วยการกลับไปเยี่ยมพ่อแม่บ้าง แต่ก็ทำไม่ได้ คนไทยเชื้อสายจีนกว้างคั้งจึงทุกข์ใจที่ยังไม่สามารถแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ได้ครบด้านซึ่งแสดงให้เห็นว่าพวกเขามีคุณธรรมความกตัญญูอยู่ในสายเลือด ไม่ว่าพวกเขาจะย้ายไปอยู่ที่ใดก็ตาม

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรศรีphine กล่าวถึงเมื่อคุณพ่อของทศพรเสียชีวิตได้ 7 วัน ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกว้างคั้งก็ต้องจัดการพิธีปฏิบัติตามประเพณีของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกว้างคั้ง ดังตัวอย่าง

วันสุดท้ายของการสวดศพคือวันที่ 7 ตามประเพณีจีนทุกวันนี้เขาต้องทำกงเต๊กกัน ซึ่งมีราคาแพงค่าใช้จ่ายมากมายแต่ไม่ทำไม่ได้ถือว่าไม่กตัญญูพ่อแม่ตายแล้วไม่ช่วยส่งวิญญาณไปสู่สุคติ ลูกหลานจะต้องได้รับเคราะห์กรรมคือ ทำมาค้าขายไม่เจริญ หรือมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานาในทางเสื่อม ดังนั้นอย่างไรเสียต้องมีพิธีสวดส่งวิญญาณกัน แต่สมัยก่อนผู้ใหญ่บอกว่าจะเก็บศพไว้รอลูกหลานเดินทางมาทันครบก่อน หรือไม่ก็รอนเงินพอค่อยทำกงเต๊กเพราะต้องใช้เงินมาก ซึ่งบางทีก็รอกันเป็นปีหรือหลายปี

(หัวใจรักเกรศรีphine. 2549 : 35)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจะต้องจัดพิธีงเต็กเพื่อส่งวิญญาณพ่อแม่ให้ตายอย่างสงบสุข พิธีงเต็กจึงเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ที่ตายไป ดังนั้นความกตัญญูที่คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีต่อพ่อแม่ไม่ได้มีเฉพาะเมื่อมีชีวิตเท่านั้น เมื่อตายไปแล้วก็ยังคงต้องแสดงความกตัญญูต่อไป

3.2.1.2.2 กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงเมื่อโหวทำงานเป็นแม่บ้าน ต้องย้ายไปอยู่สิงคโปร์เจ้านายเรอจึงฝากลูกสองคนให้คนอื่นช่วยเลี้ยง แต่เมื่อเขงได้รู้ว่าคนที่เลี้ยงเด็กเป็นคนที่ไม่ดีจึงพาเด็กออกมาและขอความช่วยเหลือจากเจ้านายของเขงเอง ดังตัวอย่าง

นั่นซี ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน จนทุกวันนี้ฉันก็ยังคิดเล่น ๆ ว่า ถ้าตอนนั้นนายไม่ช่วย ฉันควรจะอย่างไรดี นายเขาช่วยเราทำไมยากหรอก เพราะเขาเป็นนักธุรกิจพอรู้จักกันอยู่ โทรศัพท์คุยกันเท่านั้น แต่พวกเราจะได้ติดต่อกันมันยากเหลือเกิน เลยอยู่ช่วยงานเขามาตั้งนาน ความจริงฉันน่าจะออกไปเลี้ยงตั้งหลายปีก่อนหน้านั้นแล้ว

(รอยวสันต์ : 2551 : 279)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เจ้านายของเขงโทรศัพท์คุยกับเจ้านายโหวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกสองคนของโหว จนทำให้โหวได้รับอนุญาตให้เลี้ยงลูกสองคนอยู่กับครอบครัวเจ้านายในประเทศสิงคโปร์ได้ เขงได้รับความช่วยเหลือจากเจ้านายแล้วจึงพยายามตั้งใจทำงานให้ดีไม่ลาออกไปที่อื่นและอยู่ช่วยงานเพื่อแสดงความกตัญญูต่อความช่วยเหลือจากเจ้านาย

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มคนที่รู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็จดจำในหัวใจและวันหลังพวกเขาจะพยายามหาโอกาสตอบแทนพระคุณให้ได้ ดังตัวอย่าง

คนจีนนิยมการแสดงน้ำใจออกมาก่อน เมื่อยังมีโอกาสเหมาะ คราวน้ำเกิดไม่มีเงินหรือจนลงจะได้ไม่ติดค้างน้ำใจคนอื่น ความคิดนี้เป็นเรื่องจริงที่คนสมัยนี้หรือคนชาติอื่นไม่เข้าใจ คนจีนถือมากเรื่องการติดค้างน้ำใจกัน บางคนเก็บไปคิดมากอยู่หลายปีจนกว่าจะมีโอกาสแสดงน้ำใจตอบแทน จีนกวางตุ้งยังคิดมากกว่าจีนอื่น ๆ อาจเพราะมีคำพูดว่า คนจนคิดเล็กคิดน้อย คนรวยไม่มีีหระก็เป็นได้ จากความคิดเรื่องน้ำใจต้องตอบแทนนี้ ทำให้เราได้พบเห็นว่า คนไทยกับคนกวางตุ้งแตกต่างกันมาก และเป็นความแตกต่างที่ไม่มีใครผิดใครถูก เพียงแต่ทัศนคติต่างกันจริง ๆ

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 141)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งถือว่าเรื่องน้ำใจต้องตอบแทนกันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญในชีวิต คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งยังคิดเรื่องนี้มากกว่าคนจีนกลุ่มอื่น เมื่อเขาได้รับความช่วยเหลือจากใคร คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งก็จะพยายามหาโอกาสตอบแทนน้ำใจและตอบแทนความช่วยเหลือต่อคนนั้น เมื่อมีโอกา เพราะในวันต่อไปหากฐานะยากจนลงอาจไม่มีโอกาสตอบแทนแล้วก็ได้ นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งรู้จักกตัญญูทวดเทวีต่อพ่อแม่ ยังรู้จักกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณด้วย

วรรณกรรมของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง นำเสนอภาพสะท้อนว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งถือเรื่องความกตัญญูทวดเทวีเป็นสิ่งที่สำคัญมากจนถึงทุกวันนี้ความกตัญญูทวดเทวียังเป็นคุณธรรมที่สั่งสอนกันต่อ ๆ มา และเป็นสิ่งที่สืบทอดจากผู้ใหญ่ จนถึงลูกหลาน ดังนั้น นอกจากการแสดง ความกตัญญูทวดเทวีต่อพ่อแม่แล้ว ยังต้องแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณด้วย

3.2.1.3 ความขยันหมั่นเพียร

ขยัน เป็นคำที่พรรณนาการทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย การกระทำหรือประพฤตินั้นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน เอาใจใส่การทำงาน ขยันเป็นคุณสมบัติของคนจีนทุกกลุ่มที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทย เป็นคุณธรรมที่คิดตัวพวกเขาจากเมืองจีน เนื่องจากว่าคนจีนที่อพยพมาจากเมืองจีนนั้นส่วนมากเป็นเพราะหนีความลำบากยากจน เพื่อหาทางทำมาหากินใหม่ที่เมืองไทย เมื่อเข้ามาถึงเมืองไทยจึงมีแต่มือเปล่า ไม่มีต้นทุน ไม่มีใครให้พึ่งพาได้ มีแต่คุณสมบัติอันดีงามที่ติดตัวมาคือความขยันเพียงอย่างเดียว พวกเขาต้องอาศัยความขยันของตัวเองเท่านั้นในการทำมาหากินในแผ่นดินใหม่

ในวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ผู้เขียนได้แสดงความขยันของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้อย่างโดดเด่นชัดเจน

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงอาถายแนะนำโหวไปทำงานเป็นเด็กรับใช้ที่คลินิกของเจ้านายคนเชียงไฮ้ งานในคลินิกทำให้โหวเหนื่อยมาก แต่เธอก็พยายามหาวิธีที่จะทำงานให้ดีขึ้นและรวดเร็วขึ้น ดังตัวอย่าง

แต่สำหรับซักผ้าต้มน้ำนั้น พอนานวันเข้าโหวก็คิดหาวิธีการทำงานที่รวดเร็วขึ้น คือเมื่อผ้าที่ต้มน้ำเย็นลงแล้วเธอก็เอาน้ำใส่กะละมังใหญ่ เทผ้าลงไปรวมกันใช้เท้าเหยียบไปมาจนหมดฟองสบู่ ด้วยวิธีนี้จึงทุ่นแรงมือไปได้มากและไม่เมื่อยหลังจากการนั่งยอง ๆ ด้วย พอตกตอนบ่ายเธอก็รีบเก็บผ้าที่กำลังหมาดมารีดเสียก่อนที่จะตากแดดจนแห้งกรอบ

(รอยวสันต์. 2551 : 177)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มคนที่ทำงานด้วยความขยัน โหวกทำงานที่คลินิกซึ่งต้องใช้ผ้าจำนวนมากมาย เพราะเหตุนี้ เธอต้องขยันทำงานและพยายามหาวิธี ซักผ้าที่ทำใ้ทำงานของเธอทำได้รวดเร็วขึ้น

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่มา ประเทศไทย ในตอนพวกเขาต้องขยันทำงานเพื่อมีเงินใช้จ่ายเลี้ยงครอบครัวและตัวเองได้ แม่ของ ทศพรก็เคยทำงานส่งซีอิ้ว ส่งน้ำแข็ง เพื่อได้เงินมาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไป

ไอ้ สมัยก่อนนะลำบากจะตาย ส่งซีอิ้วส่งน้ำแข็ง ซีอิ้วกับเต้าเจี้ยวก็หมัก เองนะ หมักแล้วตักใส่ขวดออกมาวางขาย มีคนสั่งเราก็จักรยานไปส่ง ส่งตาม เหลาแถวราชวงศ์ ทรงวาด เสื่อปากกับร้านชำในตลาดเก่า ตอนหน้าหนาวตาก ผักแห้ง หมูรมควัน อร่อยจะตายไป เดี๋ยวนี้ซื้อเขากินไม่อร่อย ต้องตำรากวางตุ้งจึง ของดี

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 55)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เมื่อคุณแม่ของทศพรมาถึงประเทศไทย เพื่อทำมาหากินเลี้ยงตัวเอง และครอบครัวได้ เธอต้องขยันทำงาน เช่น ส่งซีอิ้ว ส่งน้ำแข็ง แม่ของทศพรขยันทำงานด้วยความตั้งใจซึ่งพิสูจน์ได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มคนที่ทำงานด้วยความขยัน

สารคดี เรื่อง จากอสาถึงหย่าฆ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม กล่าวถึงเรื่องราว การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวจีนกวางตุ้งที่หนีความยากลำบากจากแผ่นดินใหญ่เข้ามาทำมาหา กินในแผ่นดินไทย ซึ่งส่วนใหญ่ได้เข้ามาอยู่กันเป็นชุมชนใหญ่ กล่าวถึงการประกอบอาชีพในด้าน ต่าง ๆ ด้วยความขยันหมั่นเพียร ดังตัวอย่าง

อาชีพของคนจีนอพยพเป็นที่ชัดเจนว่าเริ่มต้นด้วยการเป็นกสิ และผู้ใช้ แรงงานเสี่ยวร้อยละ 90 เช่น กรรมกรสร้างทางรถไฟในซานฟรานซิสโก กรรมกร ในไร่และเหมือง คนซักรีด คนครัวหรือช่างกลึง หรือในอาณานิคมที่แอฟริกาของ ประเทศยุโรป ดำเนินความขมขื่นและการต่อสู้ พร้อมทั้งความตายอย่างไร ผู้เหลียวแลของคนจีนอพยพเป็นเรื่องที่เล่าไม่จบ แต่พวกเขาก็สามารถถีบตัวเอง จนขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการได้ในจำนวนไม่น้อยเลย ซึ่งกลายเป็นตำนานอีกชุด หนึ่งของคนจีนที่มีสีสันมากกว่า นั่นคือ มหัทศวรรษแห่งการสู้ชีวิตและไต่เต้าสิ่งที่ ดีกว่า ถ้ามีอะไรสักอย่างที่โลกต้องตะลึงเกี่ยวกับคนจีน นั่นคือ ความขยัน ข้นแข็ง ความอดทน และความเฉลียวฉลาดในการทำงานของพวกเขา นั่นเอง รวมทั้งการ ยอมทำทุกอย่างที่ขวางหน้าเพื่อให้ได้มาซึ่งความร่ำรวย

(จากอสาถึงหย่าฆ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 54-55)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้ว่ากลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งโพ้นทะเลเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทย เป็นสภาพแวดล้อมใหม่และไม่มีใครมาช่วยเหลือ พวกเขา ก็ทำงานเป็นกุฎี และผู้ใช้แรงงานเพื่อสร้างฐานะใหม่ในประเทศไทย และสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ไม่ว่าจะทำงานเป็นกุฎีหรือผู้ใช้งาน แต่ก็จะยังทำงานไม่เกียจคร้าน ซึ่งต่อมาในภายหลังกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งก็เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญกับสังคมไทย ก็เพราะว่าความขยันขันแข็งในการทำงานของพวกเขานั่นเอง

จากการวิเคราะห์เรื่องความขยันของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง เห็นได้ว่า คนจีนเรามีคำว่า 有志者事竟成 หมายความว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น คำกล่าวแบบนี้ไม่ได้อยู่ๆ ก็สร้างขึ้นเองได้ ต้องผ่านการพิสูจน์รับรองมาแต่ไหนแต่ไร ถึงจะกลายเป็นคำพูดที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง นำเสนอภาพสะท้อนความขยันของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของความขยัน

3.2.1.4 ความอดทน

วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนความอดทนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งอย่างเด่นชัด

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงเมื่อธุรกิจของครอบครัวพบวิกฤตทางเศรษฐกิจรุนแรง ทศพรต้องพยายามหาทางและวิธีที่ช่วยรักษาธุรกิจของครอบครัว เขาแก้ไขปัญหาอย่างอดทน ดังตัวอย่างต่อไป

ผมทำงานดึกค่อยเข้าบ้าน แต่ก็ยังปิดปากเงียบเรื่องสำคัญ อาบน้ำหาอะไรกินเล็กน้อยแล้วพยายามนอนให้มากที่สุด เพื่อให้สู้กับงานต่อไป แต่ก็ตาค้างทั้งคืน เพราะคลื่นความคิดที่ถาโถมเข้ามาไม่หยุด ดูเหมือนว่าถ้าผมคิดจะทำอะไรอย่างหนึ่ง ก็จะมีผลเสียอีกอย่าง โผล่มาจากที่ไหนสักแห่งอยู่เสมอ ผมละเลิกคิดจริงจัง ๆ ที่ต้องตัดสินใจเลือกระหว่างอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ไหนนอนไม่ได้แล้วเลยแต่งตัวไปทำงานเสียดีกว่า

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 80)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งทำงานด้วยความอดทน ไม่ว่าจะพบปัญหาหนักมากขนาดไหน ก็อดทนต่อสู้กับปัญหาจนผ่านไป

3.2.1.5 การประหยัด

คนจีนถือว่าการประหยัดเป็นคุณธรรมที่พึงปรารถนาอย่างหนึ่ง เป็นหนทางเพิ่มรายได้วิธีหนึ่งเช่นกัน ซึ่งมีความสำคัญสำหรับทุก ๆ คนในโลกนี้ ในแง่มุมที่กว้าง การประหยัดมีผลประโยชน์ต่อประเทศชาติที่เดียว อย่างทุกวันนี้โลกของเรากำลังถูกทำร้ายเนื่องจากมนุษย์ไม่รู้จักการประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การประหยัดช่วยให้คนเราเก็บทรัพย์สินได้เป็นจำนวนมากขึ้น สอนให้เราเป็นคนที่มีสติจัดการชีวิตโดยไม่สิ้นเปลืองไม่ฟุ่มเฟือย

วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สร้างตัวละครหลาย ๆ ตัว เป็นคนที่มีคุณสมบัติประหยัด ไม่ว่าจะคนธรรมดาในสังคม หรือถึงระดับเศรษฐี ก็ไม่ทิ้งคุณสมบัตินี้ไป แม้จะมีเงินมหาศาล แต่ก็ไม่ใช่จ่ายโดยไม่ได้วางแผนการ และไม่ใช้เงินในสิ่งที่ไม่จำเป็น

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงไกวมาเยี่ยมเพื่อนสี่คนที่ประเทศไทยแต่คืนหนึ่งเขาไม่สบาย หมูยหมูยจึงพาเธอไปหาหมอ แต่วันที่สองไกวไม่ยอมไปหาหมออีกเพราะต้องการประหยัดเงิน ดังตัวอย่างต่อไป

หมอเขาบอกว่าฉันแข็งแรงออก เมื่อคืนนอนหลับสบาย พวกเธอไม่ต้องตกใจ นี่เขานัดให้ไปตรวจอีกแต่ฉันว่าจะไม่ไปหรอก คนเราแก่ปานนี้จะป่วยอะไรก็เรียกว่าไม่กินแล้ว เสียเงินเปล่า ๆ

(รอยวสันต์. 2551 : 142)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเมื่อเห็นว่าตนเองค่อยหายจากอาการไม่สบายก็ไม่จำเป็นต้องไปหาหมอให้เปลืองเงิน จะได้ช่วยครอบครัวประหยัดเงิน

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรตรีฟีน กล่าวถึงคุณแม่ของทศพรมาถึงที่ประเทศไทย เพื่อให้ได้เงินทองเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับชีวิต ต้องหมักซีอิ๊วและเต้าเจี้ยวและส่งที่บ้านอื่น ๆ และเมื่อถึงฤดูหนาวก็ตากผักแห้งเองเพื่อประหยัดเงิน ดังตัวอย่าง

อ๊วย สมัยก่อนนะลำบากจะตาย ส่งซีอิ๊วส่งน้ำแข็ง ซีอิ๊วกับเต้าเจี้ยวก็หมักเองนะ หมักแล้วต้กลใส่ขวดออกมาวางขาย มีคนสั่งเราก็ขี่จักรยานไปส่ง ส่งตามเหล่าแถวราชวงศ์ ทรงวาด เสื่อปากกับร้านชำในตลาดเก่า ตอนหน้าหนาวตากผักแห้ง หมูรมควัน อร่อยจะตายไป เคี้ยวนี้ซื้อเขากินไม่อร่อย ต้องตำรากวางตุ้งจึงของดี

(หัวใจรักเกรตรีฟีน. 2549 : 55)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งชั้นทำงานก็เพื่อเก็บเงินเล็ก ๆ น้อย ๆ และทำทุกอย่างที่เพื่อประหยัดเงิน และใช้เงินทองด้วยระมัดระวังพอเลี้ยงครอบครัวและสร้างบ้านใหม่ที่ประเทศไทยให้สำเร็จให้จนได้

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา ได้กล่าวถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งว่าเป็นกลุ่มคนที่รู้จักประหยัดมาก ทุกสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันถ้ายังใช้ได้ก็ไม่ยอมทิ้ง จะใช้ทุกสิ่งจนหมดไม่เหลือทิ้งดังตัวอย่าง

ขณะกำลังสิ้นโลกเพราะภรรยาของเครื่องใช้ล้วนเป็นชนิดใช้แล้วทิ้ง ที่เห็นชัด ๆ อย่างพวกกระป๋อง ขวดพลาสติก กล่องกระดาษทั้งหลาย หรือข้าวของที่ตกรุ่นก็ทิ้งไปเลย ทั้งที่ยังใช้ได้ เช่น พวกเสื้อผ้า รถยนต์ เครื่องเสียง หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สมัยเรายังเป็นเด็กนั้น ผู้ใหญ่เขาใช้ของจนหมดสภาพจริง ๆ และนิยมซ่อมเป็นที่สุด ส่วนเวลาจะซื้ออะไรที่ เขาจะหิวภรรยาไปใส่เอง ฉะนั้นเวลาไปตลาดจึงต้องเตรียมขวดน้ำมัน เตรียมตะกร้าใบโต เตรียมอะไรต่อมิอะไรไปหลายอย่าง เอาไปใส่กับข้าวและเครื่องปรุงต่าง ๆ กลับบ้าน ผู้หญิงสมัยนั้นจึงกลายเป็นคนรู้จักละเอียดรอบคอบไปหมด แต่ผลคือ ทำให้ครอบครัวประหยัดจริง ๆ

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 146)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมประหยัดด้วยการใช้ของจนหมดแล้วจึงทิ้ง เมื่อของหมดสภาพจริงหรือซ่อมไม่ได้แล้ว คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจึงใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างประหยัดเพื่อไม่ต้องเสียเงินซื้อของนั้นใหม่โดยไม่จำเป็น

จากตัวอย่างที่วิเคราะห์สรุปได้ว่า ผู้เขียน ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง นำเสนอภาพกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งว่าเป็นกลุ่มคนที่รู้จักประหยัดเงินและประหยัดสิ่งของ เพราะพวกเขาผ่านวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากจนมาก่อน พวกเขาจึงเข้าใจว่าความประหยัดเป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิตและปฏิบัติตนด้วยความประหยัดเพื่อให้มีเงินทองพอใช้ในดินแดนใหม่ และสามารถเหลือเงินส่งไปที่ประเทศจีนเพื่อเลี้ยงครอบครัวที่นั่นด้วย

3.2.1.6 การช่วยเหลือกัน

นวนิยาย เรื่อง รอยสันทัด กล่าวถึงโหวทำงานเป็นแม่บ้านต้องตามเจ้านายไปอยู่ที่สิงคโปร์ เธอจึงฝากลูกสองคนให้คนอื่นช่วยเลี้ยง แต่เมื่อแข่งได้รู้ว่าคนที่เลี้ยงเด็กเป็นคนที่ไม่ดีจึงพาเด็กทั้งสองออกมาเลี้ยงที่ครอบครัวเจ้านายของเอง และยังได้รับความช่วยเหลือจากเจ้านายให้ช่วยพูดกับเจ้านายของโหวขอพาลูกไปเลี้ยงที่สิงคโปร์ ดังตัวอย่าง

นั่นซี ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน จนทุกวันนี้ฉันก็ยังคิดเล่น ๆ ว่าถ้า
ตอนนั้นนายไม่ช่วย ฉันควรจะทำอย่างไรดี นายเขาช่วยเราไม่ยากหรอกเพราะเขา
เป็นนักธุรกิจพอรู้จักกันอยู่ โทรศัพท์คุยกันเท่านั้น แต่พวกเราสี่จะติดต่อกันมัน
ยากเหลือเกิน เลยอยู่ช่วยงานเขามาตั้งนาน ความจริงฉันน่าจะออกไปเสียตั้งหลาย
ปีก่อนหน้านั้นแล้ว

(รอยวสันต์. 2551 : 279)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มที่มีนิสัยช่วยเหลือกัน เมื่อ
เพื่อน ๆ มีปัญหาหรือเรื่องราวที่ตัวเองแก้ไขไม่ได้ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจึงนิยมพยายาม
ช่วยเหลือกันแม้เป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับตัวเอง แต่ก็ตั้งใจช่วยเหลือกัน

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรศรีphine กล่าวว่าเมื่อวิกฤตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นในประเทศไทย
ธุรกิจของครอบครัวทศพร ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เพื่อรักษาและป้องกันธุรกิจที่พ่อสร้างมา
ด้วยความลำบาก พี่สมบุญจึงคิดว่าทุกคนต้องช่วยเหลือกัน ธุรกิจจึงจะกลับมาดีได้เหมือนเดิม
ดังตัวอย่าง

เราก็ช่วยกันทุกคน กิจการไหนที่ไม่ไหว เราก็ยอมขาดทุน ยอมพักไป
เพื่อรักษากิจการหลักเอาไว้ ทรัพย์สินเงินทองที่มีไว้เอาออกมาขายหมด พยายาม
ฐานะบริษัท เครื่องเพชรเครื่องทองของอำมาตย์ก็เอามาขายด้วย

(หัวใจรักเกรศรีphine. 2549 : 47)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และ
มีความสามัคคี เมื่อมีปัญหาที่ช่วยเหลือกันโดยไม่เสียดายเงินทองที่ต้องเสียไปเพื่อช่วยเหลือกันใน
ครอบครัว พวกเขาไม่ปล่อยให้ครอบครัวต้องพบความลำบากเพียงลำพัง การช่วยเหลือกันทำให้
พวกเขาฟันอุปสรรคมาได้

ผู้เขียน ยุวดี ตันสกุลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพคุณธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้
อย่างลึกซึ้งว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่เก่าแก่มาตั้งแต่โบราณและยังมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน คนจีน
ถือเรื่อง หิง (不义) หรือคุณธรรมว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสอนลูกหลาน ๆ ให้มีคุณธรรมในด้าน
ต่าง ๆ ตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าจะเป็้นคุณธรรมที่มีต่อเพื่อนร่วมงานหรือญาติพี่น้องในครอบครัว คนไทย
เชื้อสายจีนกวางตุ้งสั่งสอนลูกหลานอยู่เสมอว่า ควรจดจำความสำคัญของคุณธรรม และต้องทำตาม
คุณธรรมที่ผู้ใหญ่สอน วิธีการสั่งสอนเด็กเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งใน
สมัยนั้น คือการทำให้เห็นกับตา พูดให้ฟังให้เข้าใจแล้ว โดยเน้นว่าหากมีโอกาสต้องปฏิบัติ
คุณธรรมนั้นอย่างจริงจัง เน้นการถ่ายทอดให้กลายเป็นประสบการณ์ของตัวเองให้ลูกหลานได้กระทำ
ตามด้วยตัวเอง

3.2.2 ระบบความเชื่อ

ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดซึ่งสืบทอดกันมาที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มชนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือพื้นฐานความเป็นจริง ฉะนั้นความเชื่อจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่เพียงแต่จะครอบคลุมถึงความเชื่อในพิธีกรรม วัฒนธรรม ดวงวิญญาณ ภูตผี คาถา อาคม โหราศาสตร์ต่าง ๆ แต่ยังคงรวมถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์ยอมรับนับถือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งหมดที่กล่าวถึงเป็นความเชื่อที่เกิดกับมนุษย์เรา ไม่ว่าจะเป็นคนไทย คนจีน หรือคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งก็ตาม

3.2.2.1 ความเชื่อเรื่องคำพูด

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวว่าในวันสำคัญหรือวันดี ๆ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจะพูดจาหวานหูกันตั้งแต่เช้าจนเย็น โดยมีความเชื่อว่าห้ามพูดคำหยาบคายโดยเด็ดขาด ดังตัวอย่าง

วันสำคัญเราจึงต้องพูดจาหวานหูกันตั้งแต่เช้าจนเย็น คำที่ต้องลืมโดยเด็ดขาดคือคำประเภท “ตาย” “ช่วย” “หยาบ” “จน” และอื่น ๆ ที่แสดงให้ผู้ใหญ่เห็นว่า “ตาย” อาจมาได้หลายรูปแบบอย่างที่คาดไม่ถึง เช่น เผลอปากว่าดอกไม้ไม่เจียวแล้ว อย่างนี้ก็เป็นเรื่องได้เหมือนกัน ถ้าใครพูดออกมาโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้ใหญ่จะรีบเถียงคอบั่นเอ็นว่า ที่ไหนมี มีแต่ดอกไม้บานสวย ๆ ทั้งนี้แล้วก็ค่อนข้างปากเสียคนนั้นอยู่ไปมา เพราะจะด่าก็ไม่ได้ เนื่องจากเป็นวันดี เขาห้ามด่ากัน ส่วนคำว่า หยาบ นั้นจะมีผลทำให้ชีวิตต่อไปไม่ราบรื่นทำอะไรก็มีอุปสรรค

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 15)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง มีความเชื่อเกี่ยวกับคำพูดในวันสำคัญหรือวันดี เพราะเชื่อว่าถ้าพูดคำไม่ดีสิ่งไม่ดีจะมาสู่ครอบครัว ความเชื่อเกี่ยวกับการพูดนี้สอดคล้องกับความเชื่อของคนจีนในแผ่นดินใหญ่ ความเชื่อนี้จึงสืบทอดจากกลุ่มคนจีนกวางตุ้งที่อพยพมายังแผ่นดินไทย และสืบทอดสู่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในแผ่นดินไทยด้วย

3.2.2.2 ความเชื่อเรื่องสีแดง

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงสีแดง เป็นสีที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมใช้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ นักแสดงจีน หรือเสื้อผ้าจีน กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนก็นิยมใช้สีแดงบ่อย ๆ ดังตัวอย่าง

ตั้งแต่หนังสือลี้วู้ดเริ่มหันมานิยมแฟชั่นจีน คือจ้างผู้กำกับจีน จ้างนักแสดงจีน และให้นักแสดงจีนแต่งชุดอย่างคนจีน แฟชั่นเสื้อจีนก็ระบาดไปทั่วโลก จนแม้ในยุโรปก็นิยมกัน เสื้อผ้าของคนจีนนิยมสีสด คนไทยจึงพูดกันติดปากเวลาพบเห็นสีสดแบบเขี้ยวสด ส้มสด ชมพูสด ว่า สีแจ๊ก โดยเฉพาะสีแดง ส่วนคนจีนถือว่าสีแดงเป็นสีโชคดี เหมาะกับทุกเทศกาลรื่นเริง เหตุที่เป็นสีแดงเพราะเชื่อกันว่าสีแดงนี้สามารถขับไล่ผีปีศาจไปได้ พวกผีทุกชนิดในตำนานจีน แต่โบราณกาลที่ชอบออกมาทำร้ายคนดี ๆ และทำร้ายทรัพย์สินของชาวบ้านนั้น พบเจอสีแดงเป็นอันว่าหมดฤทธิ์หมดเดชเอาง่าย ๆ จึงมีประเพณีโคมแดง

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 33)

จากตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นว่า จนถึงวันนี้สีแดงกลายเป็นสัญลักษณ์ของคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศอื่น ๆ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งก็เหมือนกัน ชอบใส่สีแดงเสื้อผ้าในวันสำคัญและวันดี ๆ เพราะเชื่อว่าสีแดงนี้สามารถขับไล่ผีปีศาจได้และป้องกันตัวเองได้ ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างมีความสำเร็จได้ พวกเขาจึงนิยมใส่เสื้อผ้าสีแดง ซึ่งเป็นความเชื่อที่ติดตัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมาจากแผ่นดินจีน

3.2.2.3 ความเชื่อเรื่องวันที่ห้าเดือนห้า

ในสารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีความเชื่อเรื่องตัวเลขห้าที่ตรงกัน ได้แก่วันที่ห้าเดือนห้าว่าเป็นวันไม่ดีวันโชคร้าย เป็นวันที่มนุษย์ไม่ดี ปีศาจโชคร้าย ดังนั้นปีศาจทำร้ายมนุษย์ได้ ต้องไปทำพิธีสะเดาะเคราะห์ให้ความโชคร้ายหายไป ดังตัวอย่าง

เรื่องราวการแข่งขันเรือมังกรและการผูกจิ้งจอกทั้งคนก็เกิดขึ้นในวันที่ห้าเดือนห้า ซึ่งคนจีนถือว่าเป็นวันไม่ดี เพราะเป็นวิญญูณชั่วร้ายขึ้นมาอำนาจเหนือมนุษย์ที่กำลัง โชคไม่ดี และเรายังเชื่อกันว่าถ้าดวงดีจะมีอำนาจเหนือสิ่งชั่วร้าย แต่หากดวงไม่ดีแล้วโชคร้าย สิ่งชั่วร้ายจะมีอำนาจเหนือเรา ทำให้คนจีนต้องไปทำบุญสะเดาะเคราะห์และเสริมชะตาราดี พร้อมทั้งไหว้เจ้ากันอยู่บ่อย ๆ

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 73)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องวันที่ห้าเดือนห้าเป็นวันไม่ดี เป็นความเชื่อที่มาจากประเทศจีนซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้ทำตามความเชื่อนี้ติดตัวมาถึงประเทศไทยและถ่ายทอดความเชื่อนี้สู่กลุ่มลูกหลานตน การไหว้เจ้า การทำบุญสะเดาะเคราะห์ การเสริมประเพณี จึงทำขึ้นตามความเชื่อดั้งเดิมนี้

3.2.2.4 ความเชื่อเรื่องการกินเจ

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีความเชื่อเรื่องเทศกาลกินเจ ซึ่งภาษากวางตุ้งเรียกว่า “เส็กจ้าย” (𠵼𠵼𠵼) เรื่องกินเจเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับชีวิตประจำวันของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ดังตัวอย่างต่อไป

ถัดจากเรื่องผูกจิ้งแล้ว ยังมีอีกเรื่องหนึ่งซึ่งเรายังไม่ตัดสินใจเอาตัวเข้าผูกพัน นั่นคือการ เส็กจ้าย อันเป็นเทศกาลสนุกอีกงานหนึ่ง คำว่า “เส็ก” ในภาษากวางตุ้งคือรับประทาน และ “จ้าย” คืออาหารที่ไม่มีผลิตภัณฑ์อันที่เกี่ยวข้องจากเนื้อสัตว์มาเจอปน นั่นคือรับประทานอาหารมังสวิรัตในช่วงเทศกาลเดือนเก้าของจีน ก็ตรกราวเดือนตุลาคมตามปฏิทินฝรั่ง ด้วยเหตุที่ถูกอาพ้อขูไว้ว่า การเส็กจ้ายนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งถ้าตกลงใจจะกระทำแล้วต้องทำไปให้ตลอด คือต้องปวารณาตัวรับประทานอาหารมังสวิรัตทุกเทศกาลเดือนเก้าไปเลยทีเดียว

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 75)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง เป็นกลุ่มคนจีนในประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับเทศกาลกินเจ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาของไทยคือการไม่ฆ่าสัตว์ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีความเชื่อที่ว่า หากเริ่มกินแล้วต้องกินต่อเนื่องทุกปีตลอดชีวิตซึ่งแสดงให้เห็นว่า การกินเจหรือการไม่กินเนื้อสัตว์เป็นความเชื่อที่เคร่งครัดของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ผู้เขียน ยุวดี ต้นสกลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพสะท้อนด้านความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งว่ามีความเชื่อเรื่องคำพูด ห้ามพูดคำที่มีความหมายไม่ดีในวันสำคัญหรือวันดี ความเชื่อเรื่องสีแดง คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งถือสีแดงเป็นสีที่โชคดี ความเชื่อเรื่องวันที่ห้าเดือนห้า เป็นช่วงเวลาที่ควรทำบุญเพื่อให้รอดพ้นจากสิ่งไม่ดี และความเชื่อเรื่องเทศกาลกินเจเป็นเรื่องที่ตัดสินใจทำแล้วก็ต้องปฏิบัติให้ตลอดไป ระบบความเชื่อของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่ติดตัวพวกเขาจากประเทศจีนและพวกเขายังคงปฏิบัติตามความเชื่ออย่างเคร่งครัด

3.2.3 อาหารการกิน

คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่อพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยได้นำเอาวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมเข้ามาอาศัยด้วยเกือบทุก ๆ ด้าน รวมทั้งอาหารการกินด้วย ไม่ว่าจะเป็นวิธีการปรุงอาหารหรือประเภทอาหารที่นิยมกันที่ประเทศจีน คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้นำอาหารกวางตุ้งเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทย

3.2.3.1 การกินอาหารกวางตุ้ง

สารคดีเรื่อง จากอสาถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม กล่าวถึงอาหารกวางตุ้งว่าเป็นอาหารที่อร่อยและมีรสชาติดีกว่าอาหารจีนภาคอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

ต่างกับอาหารอื่นอย่างไรและอร่อยจริงหรือ ข้าพเจ้าได้คำตอบที่ตรงกันว่าเรื่องอร่อยนั้นไม่สงสัย และความอร่อยของอาหารกวางตุ้งนั้นทุกคนบอกว่า เป็น “ความกลมกล่อม” กว่าอาหารจีนภาคอื่น ๆ เช่น อาหารบางภาคมีรสจัดแหลมไปทางหนึ่ง เช่น เค็มเด่นออกมาอย่างเดี่ยวหรือหวานแหลมออกมา บ้างก็ปรุงด้วยไขมันมากเกินไปตามสภาพภูมิอากาศ ทำให้คนอื่น ๆ รับประทานแล้วเลี่ยน แต่อาหารกวางตุ้งให้รสที่กำลังดีทั้งความเค็ม หวานและไม่เลี่ยนด้วย

(จากอสาถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 83)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีความภาคภูมิใจในรสชาติอันอร่อยของอาหารจีนกวางตุ้ง ซึ่งมีรสชาติที่ดีกว่าอาหารจีนภาคอื่น ๆ เพราะไม่มีไขมันมากเกินไป ทำให้กินแล้วไม่เลี่ยน

3.2.3.2 การกินอาหารมังสวิรัต

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนิยมรับประทานอาหารมังสวิรัต หรือภาษากวางตุ้งเรียกว่า เล็กจ้าย (乞齋) นอกจากเป็นความเชื่อแล้ว พวกเขาถือว่ารับประทานอาหารมังสวิรัตเพื่อประโยชน์ต่อชีวิตตัวเอง ดังตัวอย่าง

จ้ายหมายถึงอาหารที่ไม่ปนเพื่อนเนื้อสัตว์และอีกหลายอย่างต้องห้ามตามกำหนดของแต่ละคน ส่วนอาหารธรรมดาทั่วไปเราเรียกว่า จ่าบ เป็นคำตรงข้ามกัน ระยะเวลาสักสองทศวรรษมานี้ ไม่เฉพาะคนมีอายุเท่านั้นที่ลงมาร่วมวงเล็กจ้าย คนหนุ่มสาวก็เอาด้วย เพราะถือว่าได้ล้างสารพิษในร่างกาย

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 78)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเรียกอาหารที่ไม่ใช่ประเภทเนื้อสัตว์ว่า จ่าบ การรับประทานอาหารมังสวิรัต จึงเป็นวิธีทำให้ร่างกายและจิตใจเรามีความสุข พวกเขาถือว่าตนเองทำงานหนัก ดังนั้นควรดูแลสุขภาพตนเองให้ดีเพื่อจะได้มีแรงในการทำงานและนอนหลับสบายในตอนกลางคืน

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ผู้เขียน ยุวดี ดันสกุลรุ่งเรือง สะท้อนภาพวัฒนธรรมของการกินของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งซึ่งได้สืบทอดมาจากมณฑลกวางตุ้งในประเทศจีนด้านรสชาติกลมกล่อมของอาหารกวางตุ้งและด้านการกินอาหารมังสวิรัตซึ่งเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อ

ร่างกายส่งผลให้มีสุขภาพดีต่อร่างกายแข็งแรง พร้อมกับการต่อสู้กับงานหนักต่อไป อีกทั้งคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเผยแพร่วัฒนธรรมอาหารจีนกวางตุ้งจนแพร่หลายทั่วไปในสังคมไทย

3.2.4 ประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีและพิธีกรรมเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของสังคม เช่น การแต่งกาย ภาษา ศาสนา ศิลปกรรม คุณธรรม เป็นต้น อันเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมของสังคมต่าง ๆ จนกลายเป็นประเพณีประจำชาตินั้น ๆ และสืบทอดต่อกันมาโดยลำดับ วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนภาพประเพณีของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนไว้หลากหลายประเภท ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 ประเพณีวันตรุษจีน

สารคดีเรื่อง กวางตุ้งเฮฮา กล่าวถึงประเพณีวันตรุษจีนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในประเทศไทย เมื่อถึงวันตรุษจีนทุกบ้านจะตกแต่งด้วยของสีแดง และกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งปฏิบัติกิจกรรมวันตรุษจีน เช่น จัดบ้านใหม่ ทำความสะอาด บ้านไหว้เจ้า เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไป

พอถึงวันตรุษจีนที่บ้านเราจึงเต็มไปด้วยของสีแดง หลังจากไหว้เจ้าเสร็จเรียบร้อยถือว่าส่งท้ายปีเก่าแล้ว พอขึ้นปีใหม่คนกวางตุ้งจะจัดบ้านรับปีใหม่ ตามโต๊ะอาหารหรือโต๊ะตรงไหนในบ้านแล้วแต่ เช่น โต๊ะโทรศัพท์ โต๊ะแต่งหน้า โต๊ะรับแขก โต๊ะทำงาน จนเคี้ยวนี้ลามปามถึงโต๊ะคอมพิวเตอร์แล้ว เราจะเอามาหนึ่งใบ ใส่ส้มสีเหลืองอร่ามไว้สักลูก ส้มที่ว่าเน้นตรงมีผิวสีเหลืองอร่ามแบบทองแต่รสชาติมันก็ไม่อร่อย งานต่อมาที่เอามาวางไว้คู่กันคือลูกอมหลากสี เป็นการแสดงว่ามีทองเต็มบ้าน และยังมีความหวานในชีวิต ส่วนใต้จานเอากะดาษแดงทาห่อเศษสตางค์ไว้สลึงสองสลึง แล้วพับให้เรียบร้อยวางไว้ก้นจานส้มและจานลูกอมด้วย

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 34-35)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้ปฏิบัติกิจกรรมในวันตรุษจีนตรงตามวันตรุษจีนที่เคยปฏิบัติที่ประเทศจีน และเปลี่ยนแปลงกิจกรรมบางอย่างไปตามการเปลี่ยนแปลงตามสังคม เช่น การจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ด้วยเพราะบ้านสมัยนี้มีโต๊ะคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งอย่าง สิ่งที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเตรียมของไหว้เจ้าแตกต่างจากคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอื่น ๆ คือ การเตรียมลูกอมหลากสีเพื่อแทนความหมายว่ามีทองเต็มบ้าน

ซึ่งเป็นการเตรียมของไหว้เจ้าในเทศกาลตรุษจีนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา ยังกล่าวถึงเรื่องราวในวันตรุษจีนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งว่า นอกจากนิยมตกแต่งบ้านรับปีใหม่ ไข่มุกสีแดง และแจกเงินให้ลูกหลานแล้ว พวกเขา ยังนิยมให้สมาชิกครอบครัวทุกคนกลับบ้านและรับประทานอาหารด้วยกัน ดังตัวอย่าง

นอกจากจัดบ้านด้วยสีแดงและแจกเงินให้ลูกหลานแล้ว วันตรุษจีนยังมีการกินโต๊ะรวมญาติอีกด้วย เรามักพูดกันว่า ไม่มีอาหารหนึ่งวัน ความรักของพ่อแม่ก็เย็นชืด ไม่มีอาหารสามวัน ความรักของภรรยา ก็หายไป ดังนั้นถ้าไม่มีโต๊ะรวมญาติสำคัญ ความรักของครอบครัวก็อาจจืดจางลง ทุกคนจึงควรถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาร่วมรับประทานอาหารกัน แม้แต่คนเสียชีวิตไปแล้วยังถูกเชิญให้มาร่วมวงด้วย เสมือนหนึ่งยังมีชีวิตอยู่

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 36)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเชื่อว่า ในช่วงวันตรุษจีนต้องมีการกินโต๊ะรวมญาติอีกด้วย สมาชิกของครอบครัวทุกคนต้องร่วมกินอาหารกันด้วยแม้แต่คนเสียชีวิตไปแล้วก็ต้องมีอาหารการกินของเขาและยังร่วมวงกับลูกหลานด้วย เสมือนว่าคนที่เสียชีวิตไปแล้วยังอยู่กับครอบครัวเหมือนกัน

3.2.4.2 พิธีก๊งเต็ก

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีฟไนน์ กล่าวถึงเมื่อคุณพ่อของทศพรเสียชีวิตครบ 7 วัน ครอบครัวต้องจัดการพิธีก๊งเต็กตามประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ดังตัวอย่างต่อไป

วันสุดท้ายของการสวดศพคือวันที่ 7 ตามประเพณีจีนทุกวันนี้เขาต้องทำก๊งเต็กกัน ซึ่งมีราคาแพงค่าใช้จ่ายมากมายแต่ไม่ทำไม่ได้ถือว่าไม่กตัญญูพ่อแม่ตายแล้วไม่ช่วยส่งวิญญาณไปสู่สุคติ ลูกหลานจะต้องได้รับเคราะห์กรรมคือทำมาค้าขายไม่เจริญ หรือมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานาในทางเสื่อม ดังนั้นอย่างไรเสียต้องมีพิธีสวดส่งวิญญาณกัน แต่สมัยก่อนผู้ใหญ่บอกว่าอาจจะเก็บศพไว้รอลูกหลานเดินทางมาก่อนครบก่อน หรือไม่ก็รอนมีเงินพอค่อยทำก๊งเต็ก เพราะต้องใช้งเงินมาก ซึ่งบางทีก็รอกันเป็นปีหรือหลายปี

(หัวใจรักเกรตรีฟไนน์. 2549 : 35)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งก็ทำพิธีงเต็กให้กับญาติผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตเช่นเดียวกับคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอื่น ๆ โดยจัดพิธีงเต็กในวันสุดท้ายของงานศพ เพื่อส่งวิญญาณญาติผู้ใหญ่ไปสู่สุคติ แม้ว่าการทำงเต็กจะราคาแพงมากแต่ก็ต้องทำตามประเพณี เพราะต้องแสดงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ ถ้ายังไม่มีเงินตอนนี้ก็ให้เก็บศพรอจนกว่าลูกหลานจะมีเงินแล้วค่อยทำพิธีงเต็กก็ได้ ดังนั้น พิธีงเต็กจึงเป็นวัฒนธรรมการแสดงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตแล้วของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ซึ่งมีความเชื่อว่าจะต้องทำเพื่อให้ลูกหลานมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างเจริญรุ่งเรือง

จากการวิเคราะห์พบว่า วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนวัฒนธรรมด้านประเพณีและพิธีกรรมที่โดดเด่น 2 ประการ คือ ประเพณีวันตรุษจีน ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจะทำกิจกรรมในวันตรุษจีนตามวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาจากประเทศจีน เช่น ทำความสะอาดบ้าน ไหว้พระไหว้เจ้า รับประทานอาหารร่วมกัน ฯลฯ อีกประการ คือ พิธีงเต็ก คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งต้องทำพิธีงเต็กให้ญาติผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตทุกคน ลูกหลานจึงจะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุข

3.3 สังคมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง

สังคมเป็นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ เช่น อาชีพ อายุ เพศ ศาสนา ฐานะ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น สำหรับระบบสังคมที่รวมถึงสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นนอกเหนือจากมนุษย์อาจใช้คำว่า ระบบนิเวศ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ กับสภาพแวดล้อม สังคมของมนุษย์เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันไม่ว่าจะในด้านใด เช่น ประเทศ จังหวัด และอื่น ๆ และมักจะมีวัฒนธรรมหรือประเพณีรวมถึงภาษา การละเล่นและอาหารการกินของตนเองในแต่ละสังคม

คนไทยเชื้อสายกวางตุ้งที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย นอกจากจะมีฝีมือด้านต่าง ๆ ติดตัวมาด้วยแล้ว คนไทยเชื้อสายกวางตุ้งได้นำวัฒนธรรมที่ตัวเองดำเนินมานานในบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง เข้ามาทำตามและดำเนินต่อไปและยังได้สืบทอดวัฒนธรรมเหล่านี้ให้แก่ลูกหลานของตัวเองด้วย แม้คนไทยเชื้อสายกวางตุ้งได้รักษาประเพณีวัฒนธรรมของตนได้เป็นอย่างดี แต่การผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมคือวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทย ดังนั้นวรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนลักษณะสังคมคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งไว้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

3.3.1 การประกอบอาชีพ

วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งของ ยวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพประกอบอาชีพของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งอย่างละเอียด เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในประเทศไทย ดังตัวอย่างต่อไป

3.3.1.1 อาชีพของผู้ชาย

วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพประกอบอาชีพของผู้ชายคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1.1.1 อาชีพช่างกลึง

สารคดีเรื่อง จากอสาถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม กล่าวถึงเรื่องราวการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวจีนกวางตุ้งที่หนีความยากลำบากจากแผ่นดินใหญ่เข้ามาทำมาหากินในแผ่นดินไทย ซึ่งส่วนใหญ่ได้เข้ามาอยู่กันเป็นชุมชนใหญ่ สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ตามความถนัด ดังตัวอย่าง

อาชีพที่เอ่ยแล้วคนจีนทุกคนต้องเห็นด้วยเต็มร้อยว่าเป็นอาชีพถนัดของคนกวางตุ้งคือ อาชีพช่างกลึง พรรคพวกช่างคุมแม่ข้าพเจ้าที่อพยพมาจากเมืองจีนเป็นเจ้าของโรงกลึงใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ สองสามแห่ง และตั้งแต่เด็กมาแล้วที่ข้าพเจ้าได้คลุกคลีอยู่กับโรงกลึงทั้งแถวสาทร วัดดวงแข และตลาดน้อย จึงไม่มีข้อสงสัยว่าคนกวางตุ้งถนัดงานกลึงทุกชนิด อาชีพนี้ถือว่าเป็นงานของผู้ชายกลุ่มหนึ่ง

(จากอสาถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม. 2543 : 60-61)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า อาชีพของผู้ชายกวางตุ้ง คือ อาชีพช่างกลึง ซึ่งโรงกลึงเป็นที่ต้องการของประเทศไทยในยุคที่เริ่มก่อตั้งโรงงานต่าง ๆ เช่น โรงงานน้ำตาล ฯลฯ และกิจกรรมเดินเรือกลไฟก็ต้องอาศัยช่างกลึงเช่นเดียวกัน คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีฝีมือด้านในการกลึงจึงหางานทำในประเทศไทยได้ง่าย ทำให้สามารถสร้างฐานะใหม่ในเมืองไทยได้ง่ายเช่นกัน

3.3.1.1.2 อาชีพพ่อครัว

นวนิยายเรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงประกอบอาชีพของผู้ชายจีนกวางตุ้งเมื่อเข้ามาในประเทศไทยในครั้งแรก ๆ นอกจากทำงานใช้แรงงาน พวกเขายังทำอาหารกวางตุ้งได้ดี เช่น ผู้ชายจีนกวางตุ้งอาห่วยทำงานเป็นพ่อครัวที่ภัตตาคาร ดังตัวอย่างต่อไป

“อาห่วยมันมีฝีมือเลยไม่ได้ทั้งวัน เจ้าของภัตตาคารเกรงใจมันจะตายไปทั้งหากคน คุมลูกน้อง ปรุงอาหาร มันคุมอยู่หมด ถ้าไม่มีมันนะเจ้าของต้องร้องไห้แน่ ยิ่งช่วงงานชุก ๆ งานแซยิดจะไปหากคนที่ไหนมาช่วยในครัว คนขอเรา

ทั้งนั้น ถ้าไม่ได้เอาหัวขี้โม้พวกเด็กแถวนี่ก็ลงไปโรงกลึง แต่ฉันว่าอยู่ครวัดีกว่า
คนจีนบอกว่าอยู่กับครวัไม่อดตาย กันนู้ตักเส็ก เคยได้ยื่นไหม”

(รอยวสันต์. 2551 : 78)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า อาชีพของผู้ชายกวางตั้งเงินนอกจากเป็นช่างกลึง แล้วยังมีผู้ชาย
กลุ่มหนึ่งที่มีฝีมือทำอาหารจีนกวางตั้งได้ร่อย เพราะฉะนั้นผู้ชายคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้ง
บางคนทำงานเป็นพ่อครัวในภัตตาคารหรือร้านอาหารจีนในประเทศไทย เป็นอาชีพที่แสดงถึง
สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้งอีกแบบหนึ่งในเมืองไทย

3.3.1.2 อาชีพของผู้หญิง

สารคดีเรื่อง จากอสาถึงหย่าฆ่า สืบตำนานคนกวางตั้งกรุงสยาม กล่าวถึงอาชีพของผู้หญิง
ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้งที่เข้ามาในประเทศไทยนิยมทำงานเป็นแม่บ้านของครอบครัวใหญ่
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาชีพต่อมาที่นิยมมากและเป็นอาชีพผูกขาดของผู้หญิงกวางตั้งคืออาชีพ
แม่บ้านที่คนกวางตั้งเรียกว่า “อสา” ซึ่งรวมถึงแม่ครัวตามบ้าน แม่นมบ้าน
เสรษฐีหรือแม่บ้านแบบรับใช้ทั่วไป เป็นอาชีพอีกชนิดหนึ่งของคนกวางตั้งซึ่ง
สนุกไม่แพ้อาชีพอื่น ๆ แต่ไม่ค่อยมีคนไทยรู้จัก สืบเนื่องจากการค้าที่รุ่งเรืองได้
สร้างเมืองและเสรษฐีใหม่ขึ้นมา เหล่าคหบดีจึงต้องการคนมาทำงานรับใช้ในบ้าน
และหญิงกวางตั้ง พบว่าอาชีพแม่นมแม่บ้านเป็นที่ต้องการมาก พวกเขาจึง
กลายเป็นผู้มีความถนัดในอาชีพนี้ไป และเมื่อคนกวางตั้งย้ายไปทางไหนก็ยังคง
หากินด้วยวิธีนี้อยู่

(จากอสาถึงหย่าฆ่า สืบตำนานคนกวางตั้งกรุงสยาม. 2543 : 61)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้งที่ทำมาหากินในประเทศไทย
ส่วนใหญ่นิยมทำงานเป็นแม่บ้าน ซึ่งภาษากวางตั้งเรียกว่า “อสา” คือการทำงานทั้งงานบ้านและ
การเป็นแม่ครัว ซึ่งเจ้าของบ้านให้ทำอาหารกวางตั้งให้กิน เพราะทำอาหารกวางตั้งได้ร่อย
ครอบครัวไทยที่ร่ำรวยจึงนิยมกิน อาชีพแม่บ้านและแม่ครัวจึงกลายเป็นอาชีพถนัดของผู้หญิง
คนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้งไป

จากวิเคราะห์สรุปได้ว่า วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้ง ของ
ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนอาชีพของผู้ชายและผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนกวางตั้งที่มีอาชีพที่
แตกต่างกัน คือ ผู้ชายทำงานโดยใช้แรงงานเป็นช่างกลึง และเป็นพ่อครัว ส่วนผู้หญิงนิยมทำงาน
เป็นแม่บ้านและแม่ครัว

3.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งกับคนในสังคม

การอพยพไปอาศัยอยู่ต่างประเทศซึ่งไม่ใช่บ้านเกิดเมืองนอนของตนนั้นผู้อพยพทุกคนย่อมต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ หรือชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและเพื่อนร่วมชาติที่อพยพมาด้วยกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่รอดได้ในต่างแดน คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก็เหมือนกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ กล่าวถึงแข่งที่มาถึงประเทศไทย มีเกือบสิบวันที่อาศัยอยู่กับอาถาย และอีกคนที่อาศัยอยู่กับเธอทำงานเป็นพ่อครัวในภัตตาคาร เขานำอาหารเหลือจากภัตตาคารมาแบ่งให้คนจีนกวางตุ้งที่อพยพมาด้วยอย่างสม่ำเสมอ ทำให้คนที่อาศัยอยู่ด้วยกันมีอาหารการกินอึดหน่า สัราญ ดังตัวอย่าง

ตลอดเกือบสิบวันที่อาศัยอยู่กับอาถาย แข่งพบว่าคนในซอยนี้มีอาหารกินกัน ไม่ขาดแคลน โดยไม่ต้องซื้อหาด้วยซ้ำ เพราะมีคนห่ออาหารเหลือกินจากภัตตาคารมาช่วยค่าครองชีพให้ทุกวัน แล้วนำออกแจกจ่ายกันทั่ว ๆ ทำให้เธอลงใจมากกว่าจะเป็นของขโมยมาหรืออย่างไร แต่หลังจากฟังอาถายคุยขณะทำกับข้าวหรือกินข้าวแล้ว แข่งเลยรู้ว่าในซอยนี้คือชุมชนชาวภัตตาคารจีนกวางตุ้งที่ใหญ่ที่สุดในบางกอก อาถายจะพูดพาดพิงถึงชาวภัตตาคารให้ฟังเสมอ จนเด็กทั้งสี่คนในบ้านพอเห็นหน้าอาหารหอบและเหล่าลูกน้องก็รู้สึกคุ้นเคยราวกับว่ารู้จักกันมานานแล้วก็ไม่ปาน

(รอยวสันต์. 2551 : 116)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้ช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติที่อพยพมาด้วยกันตามสิ่งที่ตนมี เช่น ทำงานอยู่ภัตตาคารก็นำอาหารที่เหลือมาแบ่งให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน พวกเขาจะได้ไม่อดอยากอีก คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งจึงมีความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนที่ช่วยเหลือกันและกันอย่างสม่ำเสมอ เพราะในประเทศไทยพวกเขาเหมือนเป็นญาติกันเพราะมาจากมณฑลกวางตุ้งเหมือนกัน

นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรงศรีphine กล่าวว่าเมื่อจะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย เพื่อนของทศพรคือ วิวัฒน์ ได้ช่วยเหลือโดยการโทรศัพท์บอกทศพรให้รู้ล่วงหน้าเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่อไป ดังตัวอย่าง

“รัฐบาลตัดสินใจให้ค่าเงินบาทลอยตัวแล้วนะ ทางเราแพ้แล้ว พรุ่งนี้คงมีประกาศอย่างเป็นทางการ เสียใจที่บอกคุณเสียศึกคืนป่านนี้ แต่เราทำอะไรไม่ได้จริง ๆ หวังว่าคุณจะโชคดี”

ผมขับรถอย่างรวดเร็วที่สุดกลับไปบ้านพร้อม ๆ กับโทรศัพท์หาสมาชิกของครอบครัวเราเพื่อเรียกประชุมฉุกเฉินที่สุด อย่างน้อยก็ฉุกเฉินที่สุดในชีวิตผม บ้านทุกหลังในบริเวณบ้านของเราเปิดไฟสว่างไสว เข้าใจว่าทุกคนรู้หมดแล้วว่ากำลังจะเกิดอะไรขึ้น แม้รัฐบาลยังไม่ประกาศ แต่เราก็แน่ใจว่าสายข่าวของเราไม่พลาดและคราวนี้ไม่ผิดจริง ๆ

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2549 : 76-77)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ในสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งนั้นเมื่อได้ข่าวความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของเพื่อน เขาจะรีบบอกเพื่อนทันทีเพื่อให้เพื่อนรีบหาทางแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างทศพรกับวิวัฒน์จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ช่วยเหลือกัน

จากการวิเคราะห์พบว่า วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้นำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งว่า มีความใกล้ชิดกันอย่างมาก พวกเขาพึ่งพาอาศัยกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นคนแปลกหรือเป็นเพื่อนบ้านกัน ก็ล้วนมีความเอื้ออาทรและมีความเมตตาต่อกัน ไม่ว่าจะความสัมพันธ์แบบนี้จะเกิดขึ้นเพราะความต้องการเพื่ออยู่รอดในต่างแดน หรือเพื่อผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน หรือด้วยการมีเลือดเนื้อที่เป็นชาติพันธุ์เดียวกันก็ตาม พวกคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งเหล่านี้ก็มีมิตรภาพที่ดีต่อกันอย่างมีความสุขและสบายใจ

3.3.3 สถานะของผู้หญิงในสังคม

ในวัฒนธรรมของสังคมจีนดั้งเดิม ผู้หญิงมีฐานะต่ำกว่าผู้ชายและมักจะถูกผู้ชายดูถูกหรือเหยียดหยามอยู่เสมอ เนื่องจากมีกำลังที่อ่อนแอกว่าหรือมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาผู้ชาย ความคิดหรือจิตสำนึกแบบนี้ถูกถ่ายทอดสืบต่อไปให้คนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกจีนมาอย่างต่อเนื่อง ผู้ชายมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ดูถูกหรือเหยียดหยามผู้หญิงอย่างเห็นได้ชัดในวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนให้เห็นถึงสถานะผู้หญิงอย่างที่ได้อธิบายไปอย่างเห็นได้ชัดเจน

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ ได้กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตของสภาพแวดล้อมของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในครอบครัวคนจีนกวางตุ้ง เมื่อผู้ชายนั่งอยู่ในห้องคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ผู้หญิงอย่างแม่กับน้อง ๆ และเก่งไม่มีสิทธิเข้าห้องนั้นได้ ดังที่ตัวอย่างต่อไป

มุมห้องด้านที่ติดกับประตูหน้าบ้านมีโต๊ะไม้ตัวใหญ่ผิวหยาบและเก้าอี้หนักอึ้งหลายตัวตั้งอยู่ นั่นเป็นพื้นที่ของผู้ชาย พ่อกำลังนั่งคุยกับเพื่อนบ้านกลุ่มเล็ก ๆ มีแต่น้องชายสองคนเท่านั้นที่กล้าเข้าไปเดินปีนเขียนแถวนั้น ส่วนแม่และน้องสาวอีกสองคนถูกสั่งนักหนาไม่ให้เข้าไปยุ่งย่ามกับพวกผู้ชาย เพราะที่ทางของผู้หญิงอยู่ในครัว

(รอยวสันต์. 2551 : 20)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ในครอบครัวผู้ชายกับผู้หญิงมีฐานะแตกต่างกัน พื้นที่กว้างขวางและสะดวกสบายในบ้านเป็นส่วนของผู้ชายใช้ได้เท่านั้น ผู้หญิงไม่มีสิทธิเข้าไปใช้ ผู้หญิงใช้ได้เฉพาะในครัวเท่านั้น นี่ก็คือความแตกต่างของผู้ชายและผู้หญิงไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งสิ่งดี ๆ และพื้นที่ดี ๆ ในบ้านจึงมีให้เฉพาะผู้ชายใช้ได้เท่านั้น เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งถือว่าผู้ชายมีหน้าที่ดูแลเรื่องที่สำคัญในครอบครัว ส่วนหน้าที่ของผู้หญิงก็คือดูแลผู้ชายอย่างเต็มที่ และไม่ไปยุ่งย่ามกับพวกผู้ชาย

นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ ยังกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างฐานะลูกผู้หญิงและลูกผู้ชายในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งดังเช่น น้องชายของเก่งมีอำนาจที่จะอาบน้ำร้อน ๆ แต่ผู้หญิงอย่างเก่งต้องอาบน้ำเย็น ๆ เรื่องนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเก่งกับแม่ ดังตัวอย่าง

พอถึงยามอากาศหนาวมาเยือนช่วงราวปลายปี แม่จะต้มน้ำร้อนขึ้นหม้อหนึ่งเพื่อเทลงปนกับน้ำเย็นในกะละมังไม้อันใหญ่ ให้น้องชายทั้งสองคนได้ลงไปล้างเนื้อล้างตัวก่อน จากนั้นจึงเป็นที่ของพวกเด็กผู้หญิง ซึ่งมักจะรีบมาขึ้นรวมอาบพร้อมกัน โดยเร็วเพราะน้ำเริ่มเย็นซิคแล้ว แม่แข่งรู้สึกว่เรื่องนี้ออกจะไม่ถูกต้องแต่ไม่เคยมีคำถาม จนในวันหนึ่งเก่งผู้เป็นน้องสาวเอ่ยขึ้นว่า

“ทำไมเราต้องให้สองคนนั้นอาบน้ำก่อน”

“ก็น้องเป็นลูกชาย”

(รอยวสันต์. 2551 : 25-26)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้ชายเป็นคนที่สำคัญที่สุดในครอบครัว เพราะพวกเขาทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องทุกคนในครอบครัว แต่สำหรับผู้หญิงก็คืออยู่ในบ้านในครัวดูแลบ้าน ไม่ได้ออกจากบ้านทำมาหากินเพื่อครอบครัว เพราะฉะนั้นผู้หญิงต้องดูแลผู้ชายอย่างตั้งอกตั้งใจ สิ่งที่ดี ๆ ก็ต้องเตรียมให้ผู้ชายและทำตามทุกสิ่งทีผู้ชายสั่งให้ทำ

สารคดี เรื่อง กวางตุ้งเฮฮา ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว กับสะใภ้ เมื่อเด็กหญิงอายุยังน้อยก็ต้องเข้าบ้านของสามี และทำตามทุกสิ่งทุกอย่างที่พ่อแม่ของสามีสั่ง หากไม่ปฏิบัติตามก็มีการลงโทษ ดังตัวอย่างต่อไป

เจ้าตุ๊กตาไม้ก้านรูปเอ๋ย เจ้านั่งเล่นหนวดเล่นอยู่คนเดียว
เป็นสะใภ้คนอื่นนั่นแสนลำบาก ตื่นเช้าแค่วัน เขาก็ว่าสาย
หน้าเตี้ยมีหวายวางไว้ ได้เตี้ยหนูคาบฟักวิ่งไปมา
แม่สามีบอกให้หุงข้าว เอาค้ำลึงกำลังทอดยอด
แม่สามีให้เอาต้มแกงจืด พ่อสามีกลับบอกให้ผัด
ผัดผัด ต้มต้ม จนน้ำตาเซ็ดหัวเข่า

(กวางตุ้งเฮฮา. 2545 : 98)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนยกเพลงที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้ กับครอบครัว ในเพลงสะท้อนให้เห็น ผู้หญิงสมัยก่อนแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย จึงต้องมีคนมาสอน วิธีการเป็นลูกสะใภ้ แม้ยังเป็นเด็ก แต่ก็ต้องทำหน้าที่เป็นลูกสะใภ้ของครอบครัวอื่น พ่อแม่ของ สามีสั่งให้ทำอะไรก็ต้องทำไม่มีอิสระ สถานะของผู้หญิงที่เป็นสะใภ้ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน กวางตุ้งจึงมีฐานะต่ำกว่าผู้ชาย และสถานะของผู้หญิงที่เป็นเช่นนี้เป็นลักษณะเด่นที่ปรากฏใน ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนให้เห็นภาพสถานะของผู้หญิงที่อยู่ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีน กวางตุ้งว่ายังคงอยู่ในฐานะที่ด้อยต่ำทั้งด้านครอบครัวและสังคม ระบบชายเป็นใหญ่หรือ ปิตาธิปไตยยังคงเป็นสิ่งที่ไม่เลือนหายไปจากสังคมคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ผู้หญิงถูกกดขี่ หรือไม่ได้รับความเคารพและความเป็นธรรมจากผู้ชาย แต่ไม่ว่าจะถูกดูถูกเหยียดหยามและไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมอย่างไร ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งยังคงอดทน และทำหน้าที่ของตนที่มี ต่อครอบครัวอย่างเต็มที่

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในวรรณกรรม ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้นำวัฒนธรรมของตนเองเข้ามาใน ประเทศไทยครอบคลุมเกือบทุกด้าน วัฒนธรรมจีนเหล่านี้ได้ดำเนินไปควบคู่กับวัฒนธรรมไทยได้ เป็นอย่างดี และมีการผสมผสานกันอย่างกลมกลืน แต่คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งได้รักษาวัฒนธรรม ของบรรพบุรุษได้เป็นอย่างดี พวกเขาก็ไม่ลืมการนับถือของตัวเองในเทศกาลตรุษจีนที่ถือว่าเป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์มงคลของคนจีน ในวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ได้สะท้อนสิ่งเหล่านี้ให้เราเห็นอย่างชัดเจน